

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXII. № 5-6 (березень) 2026

«У нашій раї на землі
Нічого кращого немає
Як тая матір молода
З своїм дитяточком малим.»

Тарас Шевченко

Привітання Миколи-Мирослава Петрецького з 8 Березня

Міжнародний жіночий день – це нагода відзначити соціальні, економічні та політичні досягнення жінок, визнати їхній вагомий внесок у суспільство й подякувати за все, що вони щодня роблять із тактом і відданістю. Це також можливість підкреслити їхнє природне й важливе місце в суспільстві та засвідчити, що повага, справедливість і рівні можливості – не просто принципи, а цінності, яких необхідно неухильно дотримуватися й підтримувати.

Жінки відіграють важливу роль у суспільстві. Своєю працею, відпові-

дальністю та здатністю поєднувати покоління вони забезпечують стабільність і безперервність. Їхній внесок проявляється в освіті, культурному житті, громадській солідарності та в кожному жесті, що формує майбутнє.

Зі щирою вдячністю хочу згадати жінок української спільноти в Румунії, які зберігають мову, культуру та віру, дбайливо передаючи їх молодим поколінням і зміцнюючи ідентичність громади. Активною участю в суспільному, освітньому та духовному житті вони сприяють збереженню традицій і зміцненню зв'язків між

людьми. У складні часи вони продемонстрували солідарність, виваженість і відповідальність, підтримуючи тих, хто цього потребує, та стаючи надійною опорою для родин і всієї громади.

Через чотири роки після повномасштабного вторгнення Росії в Україну ми переживаємо період, позначений конфліктом, що зруйнував родини й змінив людські долі. Ми бачимо жінок, які далеко від дому змушені брати на себе відповідальність за безпеку дітей і родини, несучи в серці тугу та надію на зустріч із тими, хто залишився вдома, у часи миру. Думками ми поруч і з жінками, які залишилися в Україні та, попри труднощі, продовжують жити з силою й вірою.

У цей день хочу висловити вам щирі вдячність і повагу. Нехай гідність, мужність і надія будуть винагороджені миром, спокоєм і любов'ю.

Заява голови СУР з нагоди четвертої річниці повномасштабного вторгнення Росії в Україну

Минуло вже чотири роки від початку повномасштабної агресії Росії проти України. Чотири роки героїчної оборони, смертей, вигнання, страждань, холоду, темряви, страху, сліз, неймовірного болю, але також солідарності та надії.

Для Румунії це чотири роки солідарності й співчуття до жертв цієї війни та чотири роки тривоги в безпосередній близькості до конфлікту з катастрофічними наслідками.

Війна – і пов'язана з нею нестабільність для всіх, триває безперервно.

Нам не вдалося зупинити агресію та агресора, а стабільний, надійний і тривалий мир залишається далеким, попри постійні надії побачити його якнайшвидше й на справедливих засадах.

За ці чотири роки ми пережили багато і сформували низку переконань.

Україна гідно й рішуче обороняється у боях, спираючись на право на самооборону, закріплене в міжнародному праві. Вона здійснила максимальну мобілізацію внутрішніх ресурсів – людських, демографічних, військових, економічних, політичних, дипломатичних, що може слугувати прикладом у будь-якому сучасному конфлікті.

Румунія проявила беззастережну солідарність і співчуття до страждань українського народу. Наша країна надала й продовжує надавати Україні широку, систематичну, багатовимірну, постійну та щедру підтримку. Ми перебуваємо на передовій лінії допомоги – від прийому понад 200 000 біженців до прямих бюджетних витрат, підтримки участі України в багатонаціональних

програмах закупівлі боєприпасів і озброєння, надання гуманітарної допомоги, підтримки санкційної політики ЄС, застосування фінансових інструментів ЄС щодо України, а також її залучення до програм підтримки ЄС і НАТО.

Солідарність і підтримка Румунії суттєво сприяють формуванню передумов для побудови та розвитку стратегічного партнерства між Румунією та Україною. Без надійної й послідовної підтримки в роки війни таке партнерство було б неможливим.

Ця підтримка має тривати. Інвестиції Румунії в підтримку оборонної війни України – це інвестиції в безпеку нашої держави, у стабільність регіону та в майбутнє наших дітей.

Ми продовжуємо разом розбудовувати стратегічне партнерство, надійне зближення України з Європою та Європейським Союзом, післявоєнну відбудову України й, особливо, архітектуру безпеки в розширеному Чорноморському регіоні, яка враховуватиме потреби та інтереси безпеки наших країн.

Протягом цих чотирьох років Союз українців Румунії був активною та постійною частиною процесу утвердження миру, безпеки, стабільності та спокою в цій частині Європи, частиною румунської й міжнародної підтримки України, складовою зусиль для досягнення справедливого й довгострокового миру. Ми й надалі продовжуватимемо цю роботу. Ми будемо європейськими мостами до України та підтримуємо українські мости до Румунії і Європи.

Союз українців Румунії: 14 пам'ятних та солідарних заходів у 14 повітах

24 лютого 2026 року виповнилися чотири роки з початку широкомасштабної війни Російської Федерації проти України. За ці чотири роки Україна зазнала людських, матеріальних та економічних втрат, а вплив на громади, освітню систему та соціальну згуртованість є глибоким і тривалим.

Щоб відзначати цей день, сповнений глибокого змісту, Союз українців Румунії через свої філії організував 14 пам'ятних та солідарних заходів у 14 повітах країни: Арад, Біхор, Ботошані, Бухарест, Караш-Северин, Констанца, Клуж, Галац, Ясси, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш і Тульча.

Цими заходами Союз підтверджує свою підтримку Україні, вшановує пам'ять жертв і передає рішуче послання солідарності, миру та підтримки українському народу, який вже чотири роки перебуває у стані руйнівного конфлікту.

Згідно з останніми оцінками міжнародних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Світовий банк, Європейська комісія та Уряд України, до 31 грудня 2025 року прямі збитки, завдані інфраструктурі, будівлям та матеріальним цінностям, перевищили 195 мільярдів доларів. Оцінки витрат, необхідних для відновлення та реконструкції України протягом наступних десяти років становлять приблизно 588 мільярдів доларів (майже втричі більше за прогнозова-

ний ВВП країни на 2025 рік). Водночас сукупні економічні втрати, включаючи прямі та непрямі наслідки війни, а саме економічний спад, припинення діяльності, міграцію робочої сили, оцінюються в 500–600 мільярдів доларів або навіть більше.

Людський вимір трагедії є не менш драматичним: десятки тисяч цивільних осіб було вбито або поранено, понад 8 мільйонів осіб було переміщено всередині країни, а понад 5 мільйонів біженців були змушені покинути свою країну. Енергетична інфраструктура, дороги, мости, залізниці, лікарні, школи та житло були серйозно пошкоджені або зруйновані, а мільйони сімей втратили свої домівки. Багато дітей перервали навчання, а доступ до освіти та основних послуг у багатьох регіонах залишається серйозно порушеним.

У цей складний період Румунія продемонструвала солідарність і відповідальність, ставши одним з головних прихильників України на регіональному та європейському рівнях. Також Союз українців Румунії постійно брав участь у наданні допомоги біженцям та постраждалим громадам, організовуючи гуманітарні перевезення, збір допомоги, інформаційні кампанії та численні акції солідарності, демонструючи, що підтримка України означає конкретні дії.

Марамороська філія

24 лютого Марамороська філія Союзу українців Румунії відзначила чотири роки від початку війни в Україні. Захід, організований у приміщенні філії, став знаком солідарності з українським народом, а також підтвердив цінності миру, діалогу та співпраці між народами.

Захід розпочався з виконання державних гімнів Румунії та України, після чого прозвучала молитва за тих, хто загинув у конфлікті, а також була хвилина мовчання, присвячена всім жертвам війни.

На відкритті заходу виступили Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії СУР, Василь Па-

сенчук, перший заступник голови СУР, вікарій Василь Колопельник, Лукреція Семенюк, директор педагогічного ліцею «Тарас Шевченко» та інші.

Виступи підкреслили важливість збереження пам'яті про загиблих, необхідність підтримки гуманітарних зусиль та важливу роль єдності місцевих громад перед викликами, спричиненими конфліктом.

Наприкінці заходу Мачока Михайло прочитав вірш, присвячений жертвам війни та українському народу, що додало заходу зворушливого характеру.

Сучавська філія

24 лютого залишається днем, що має глибоке значення для українців усього світу. Це день ознаменував початок повномасштабної війни Росії проти України, момент, що змінив долі, розлучив сім'ї та перекроїв життя. Українська громада Сучави зібралася, щоб вшанувати пам'ять тих, хто втратив життя, і підтверджувати надію на мирне майбутнє.

Захід був організований 24 лютого Сучавською філією Союзу українців Румунії, представленою Іллею Саучуком, за участю муніципальної організації СУР Сучава, очолюваної головою Лучією Мігок. Головною метою заходу було вшанування пам'яті тих, хто віддав життя за свою країну, та відзначення чотирьох років

від початку широкомасштабного конфлікту в Україні. Захід зібрав викладачів, учнів, студентів, членів української громади та біженців, які оселилися в місті ще в перші дні війни.

Центральним моментом зустрічі стала поминальна служба, яку відправив отець Михайло Кобзюк, єпархіальний радник Бюро з питань відносин з меншинами Архієпископії Сучави та Радівців. Під час релігійної церемонії було вшановано пам'ять тих, хто загинув у війні. Також були вшановані письменники та видатні особистості української етнічної групи

(Продовження на 5 стор.)

З діяльності нашого депутата

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯН

Ремети, найзахідніший населений пункт Марамороського повіту, де проживає численна й активна громада етнічних українців, є зразком передової практики у місцевому самоврядуванні та розвитку громади, будучи однією з найактивніших адміністративно-територіальних одиниць у транскордонному співробітництві між Румунією та Україною.

Добровольча служба з надзвичайних ситуацій (ДСНС) Ремети водночас є однією з найефективніших подібних служб у повіті та регіоні. У період 2021–2025 років вона здійснила понад 327 виїздів, зокрема для ліквідації пожеж, участі в дорожньо-транспортних пригодах, пошукових операціях, втручань у складних погодних умовах, а також проведення санітарних та очисних заходів. Це підтверджує важливу роль служби для безпеки громади.

На жаль, автомобілі та обладнання, які перебувають у розпорядженні ДСНС Ремети, значно зношені. Пожежний автомобіль, що експлуатується понад 44 роки, має застарілі механізми і втрачає воду під час руху, що суттєво знижує ефективність втручань і ставить під загрозу майно та життя громадян.

У 2023 році в межах програми INTERREG IV NEXT Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2021–2027 громада Ремети разом з адміністративно-територіальною одиницею Тересва (Закарпаття, Україна) подала спільний транскордонний проєкт із оснащення добровільних служб з надзвичайних ситуацій, який передбачав, зокрема, придбання пожежної машини.

Проєкт отримав 89 балів від української сторони і лише 70 балів від румунської, через що результат оцінки було оскаржено. Розгляд оскарження тривав близько чотирьох місяців. Після переоцінки проєкт було затверджено, проте кошти на цю складову вже були вичерпані, що унеможливило його фінансування.

Водночас адміністративно-територіальні одиниці з нижчими балами, розташовані поблизу Сігету Мармацій, де працюють професійні пожежні структури, отримали фінансування для придбання подібного обладнання. Ремети ж залишилася без підтримки, хоча ДСНС обслуговує не лише населені пункти П'ятра і Течей-Мік, а й сусідні громади, зокрема Сепинцу та Луг над Тисою.

Нещодавно подано новий, вдосконалений проєкт під назвою «Транскордонне партнерство в надзвичайних ситуаціях», який має ту саму мету – підвищення спроможності реагування на надзвичайні ситуації.

У цьому контексті Микола-Мирослав Петрецький звернувся до міністра розвитку, громадських робіт та адміністрації Чеке Аттілі з проханням повідомити позицію очолюваної ним установи щодо описаної ситуації та конкретні дії, які плануються вжити для забезпечення підтримки та фінансування таких проєктів, важливих для громадської безпеки. Крім того, попросив надати роз'яснення щодо гарантій для двох адміністративно-територіальних одиниць-партнерів, що попередня ситуація з процедурними затримками та втратою можливості фінансування не повториться.

Закон «Про Державний бюджет Румунії» є основним інструментом, за допомогою якого держава забезпечує збалансований розвиток громад і скорочення розривів між міським та сільським середовищем. Завдяки поправкам, запропонованим парламентарями, ресурси можуть спрямовуватися до населених пунктів з обмеженими фінансовими можливостями, які не спроможні самостійно профінансувати необхідні інвестиції в інфраструктуру, освіту чи охорону здоров'я. Для багатьох малих громад ці асигнування є необхідною умовою започаткування або продовження проєктів, важливих для жителів.

Водночас спосіб використання коштів, темпи їх виділення та прозорість інформації щодо стадії реалізації проєктів безпосередньо впливають на рівень довіри громадськості до інституцій. Ці аспекти особливо актуальні для таких спільнот, як українська громада в Румунії, яка переважно проживає у сільській місцевості,

вості, де інвестиції з державного бюджету можуть мати прямий вплив на якість життя завдяки покращенню медичних послуг, умов навчання та місцевої інфраструктури.

У цих громадах культові споруди мають особливе значення. Вони є не лише місцями релігійного життя, а й важливими осередками збереження культурної, мовної та духовної ідентичності української громади в Румунії та її передання молодшим поколінням. У багатьох населених пунктах церква й далі залишається центром громадського життя, місцем зустрічей і взаємної підтримки, де зберігаються традиції та передаються цінності громади.

Протягом часу постійна та конструктивна співпраця між Союзом українців Румунії та Державним секретаріатом у справах культів дозволила підтримувати релігійне життя цих громад як шляхом сприяння діяльності культів, так і через фінансування будівельних робіт, ремонтів, реконструкцій або модернізацій, що сприяло збереженню та зміцненню духовної спадщини української громади в Румунії.

Бюджетні асигнування для культів відіграють важливу роль у забезпеченні безперервності релігійного життя та захисті духовної спадщини громад, перетворюючи парламентські рішення на конкретні та видимі заходи на місцевому рівні. У цьому контексті Державний секретаріат у справах культів виконує фундаментальну місію координації та підтримки, будучи надійним партнером у реалізації державних політик та ефективному використанні виділених коштів.

Паралельно з цим фінансування проєктів у сферах охорони здоров'я, освіти та інфраструктури залишається важливим чинником розвитку місцевих громад. Інвестиції в амбулаторії, школи та дорожню інфраструктуру безпосередньо сприяють підвищенню якості державних послуг і створенню кращих умов для мешканців, зокрема для членів української громади в Румунії.

У цьому контексті, завдяки поправкам, внесеним представником української меншини в Палаті депутатів Миколою-Мирославом Петрецьким до Закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік», були виділені кошти на низку інвестиційних цілей як у сфері релігії, так і на потреби розвитку місцевих громад.

Що стосується підтримки культових споруд, кошти передбачені на завершення будівництва церков у Верхній Бродині та місті Сучава, на ремонт і відновлення парафій у Палтіну, Коштіу та Кречуніві, на модернізацію теплоізоляції церкви адвентистів сьомого дня у Вишавській Красні, а також на ремонт і реконструкцію православної церкви в селі Зоріле Караш-Северінського повіту.

Тими ж поправками до Закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік» було передбачено фінансування інвестицій у галузі охорони здоров'я, освіти та місцевої інфраструктури. Воно спрямоване на відновлення та модернізацію медичних диспансерів у Вишні Рівній, Терештах та П'єтроаса-Маре, оснащення диспансерів у Бетхаузені та Сфинту-Георге сучасним медичним обладнанням, модернізацію систем опалення в педагогічному ліцеї ім. Тараса Шевченка у Сігету-Мармацій та гімназії в Бистрому, розширення та модернізацію дорожньої інфраструктури в Реметах, оснащення гімназії у Вінзі сучасними навчальними матеріалами, продовження робіт над новим корпусом гімназії у Штюці та оснащення гімназії у Копачеле модульними меблями й обладнанням для бібліотеки.

З огляду на важливість цих інвестицій для розвитку місцевих громад та підтримки релігійного й культурного життя української громади в Румунії, Микола-Мирослав Петрецький направив два офіційні запити до установ, відповідальних за реалізацію та моніторинг цих видатків.

Так, він звернувся до державного секретаря з питань культів Чіпріана-Васіле Олініча з проханням надати інформацію про поточний стан фінансування кожної із зазначених культових споруд, дати здійснення переказів на користь бенефіціарів, а також про дотримання цільового призначення коштів, виділених згідно із Законом «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік».

Також він направив запит до міністра фінансів Александру Назаре з проханням надати для кожного з вищезазначених інвестиційних об'єктів інформацію про стан фінансування та реалізації, включно з даними про перерахування коштів на користь адміністративно-територіальних одиниць-бенефіціарів та датами їх здійснення, а також про конкретний стан реалізації інвестицій. Водночас Микола-Мирослав Петрецький запросив інформацію щодо запланованих заходів для забезпечення своєчасної реалізації та використання коштів відповідно до їх цільового призначення, визначеного Законом «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік».

ПОЛІТИЧНІ ЗАЯВИ У ПАРЛАМЕНТІ

У контексті четвертої річниці від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну депутат Микола-Мирослав Петрецький нагадав з трибуни Парламенту про страждання, спричинені цією руйнівною війною, про мужність і гідність, з якими Україна захищає свою територію, а також про прямий вплив конфлікту на безпеку Румунії та всього регіону. Він наголосив на незмінній солідарності румунського суспільства й багатовимірній підтримці, наданій Україні, а також на необхідності її подальшого продовження.

“1461 день героїчного спротиву позначений втраченою людських життів, мільйонами біженців, стражданнями й страхом, але водночас – солідарністю, гідністю та надією. За ці чотири роки утвердилися кілька фундаментальних переконань: Україна й надалі з винятковою мужністю відстоює свободу, суверенітет і демократичні цінності, демонструючи приклад стійкості для всієї Європи.

Попри дипломатичні зусилля та значну міжнародну підтримку, перспектива тривалого миру залишається віддаленою.

Для Румунії війна, що триває в безпосередній близькості до її кордонів, означає не лише глибоке співчуття до українського народу, а й конкретні виклики безпеці, спричинені нестабільністю в Чорноморському регіоні.

З 24 лютого 2022 року румунське суспільство продемонструвало потужну солідарність і громадянську згуртованість у підтримці українських біженців, а держава забезпечила всебічну допомогу: підтримку санкційної політики Європейського Союзу, чітку позицію щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України, а також поглиблення двосторонніх відносин та їх піднесення до рівня стратегічного партнерства, зорієнтованого на безпеку, співпрацю та розвиток.

Румунія також долучається до зусиль із повоєнної відбудови та формування стійкої архітектури безпеки в розширеному Чорноморському регіоні з урахуванням потреб і законних інтересів держав цієї частини Європи.

Ця підтримка має залишатися послідовною й рішучою. Підтримка України є прямою інвестицією в безпеку Румунії, а її стійкість має ключове значення для стабільності та безпеки всієї Європи.

Я також наголосив, що продовж усього цього періоду Союз українців Румунії активно долучався до зусиль, спрямованих на зміцнення миру, безпеки й стабільності в регіоні, сприяючи мобілізації громади, поглибленню румунсько-української співпраці та утвердженню справедливого й сталого миру.

Ми й надалі братимемо участь у цьому процесі, розбудовуючи європейські мости з Україною та підтримуючи її зближення з Румунією і Європою в дусі солідарності та спільної відповідальності за майбутнє регіону.”

ОГЛЯДАЧ

ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД В ЄВРОПІ ТА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ

7 березня голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький взяв участь у засіданні Розширеної ради Європейського Конгресу Українців (ЄКУ), яке відбулося в Празі, Чеська Республіка, разом із представниками українських організацій із різних європейських країн. Під час засідання було проаналізовано основні стратегічні напрямки діяльності ЄКУ та виклики, з якими стикаються українські громади в різних країнах у нинішньому регіональному та геополітичному контексті як етнічні, так і нові, що утворилися після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Обговорення зосередилися на механізмах і проєктах, які сприятимуть збереженню української ідентичності, мови та культури, традицій українських громад у Європі, а також на інструментах інтеграції та підтримки українських біженців, які оселилися в різних європейських державах.

Також було обговорено шляхи продовження багатовимірної підтримки української держави як у зусиллях із захисту суверенітету та досягнення справедливого й тривалого миру, так і в прискоренні європейського та євроатлантичного курсу України. Під час дебатів підкреслено значні зусилля українських організацій у Європі, зокрема важливий внесок у підтримку української енергетичної системи, яка постраждала від російських ударів.

Обговорено необхідність зміцнення існуючих партнерських відносин і активізації співпраці між ЄКУ, Світовим Конгресом Українців та українськими органами влади, зокрема Офісом Президента та Міністерством закордонних справ України, підкреслюючи важли-

вість тісної взаємодії для ефективної координації лобістських дій та міжнародної підтримки України.

Важливим пунктом обговорень стало залучення та підтримка української молоді й формування нового покоління лідерів українських громад у Європі. У цьому контексті Микола-Мирослав Петрецький представив модель передового досвіду Союзу українців Румунії щодо залучення молоді до рішень СУР, запропонував надати експертизу, організувати в Румунії серію зустрічей та розроби-

ти проєкти для української молоді в Європі.

Особливу увагу приділили підтримці освіти українською мовою в європейських державах. Було представлено модель передового досвіду Румунії та Союзу українців Румунії, а також домовлено про надання підтримки й експертизи для розробки подібних механізмів в інших державах шляхом зустрічей та обміну досвідом із педагогами, інспекторами та експертами з Румунії.

На зустрічі був присутній Його Ексцеленція, Посол України в Чеській Республіці Зварич Василь, якого Микола-Мирослав Петрецький привітав за постійну участь і приклад співпраці між дипломатичною місією України та українськими організаціями в Чеській Республіці. Він підкреслив, що такий активний підхід може слугувати зразком для інших українських дипломатів та наголосив на важливості розвитку тісної співпраці між посольствами України й організаціями діаспори для зміцнення гро-

мад, реалізації спільних проєктів та ефективного просування інтересів України на міжнародному рівні.

Разом із Миколою-Мирославом Петрецьким у зустрічі взяв участь радник СУР і координатор українських молодіжних організацій під егідою ЄКУ Фабіан Попович, який представив основні напрямки діяльності та майбутні проєкти для української молоді, а також перспективи розвитку співпраці між молодіжними організаціями в Європі.

Джерело: www.uur.ro

Напередодні четвертої річниці повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну представники Союзу українців Румунії, на запрошення Офісу Президента України, взяли участь 13 лютого, в онлайн-зустрічі з керівником Офісу Президента України Кирилом Будановим, присвяченій координації зусиль українських молодіжних організацій діаспори на підтримку України.

Союз українців Румунії представляли голова Союзу української молоді Румунії Олександр Мочернак та радник СУР і європейський координатор українських молодіжних організацій під егідою Європейського Конгресу Українців Фабіан Попович.

У дискусії взяли участь представники близько 150 молодіжних організацій з усього світу, а також перший заступник керівника Офісу Президента України Сергій Кислиця, заступниця керівника Офісу Президента Олена Ковальська, заступниця міністра закордонних справ Мар'яна Беца та народний депутат України Олександр Санченко.

Обговорення відбулося у широкому форматі та було спрямоване на зміцнення міжнародної підтримки України. Учасники підкреслили важливу роль діаспори й молоді у сфері публічної дипломатії, необхідність координації повідомлень і дій на глобальному рівні, а також продовження політичної, громадянської та суспільної підтримки України в умовах збройної агресії, розв'язаної Російською Федерацією у лютому 2022 року.

Окремо було наголошено на потребі збереження єдиного міжнародного підходу, активізації інформаційно-лобістської діяльності в країнах проживання укра-

ПРЕДСТАВНИКИ МОЛОДІ СУР ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У КОНСУЛЬТАЦІЯХ З ОФІСОМ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Голова Союзу української молоді Румунії ОЛЕКСАНДР МОЧЕРНАК та європейський координатор українських молодіжних організацій під егідою ЄКУ ФАБІАН ПОПОВИЧ, взяли участь 13 лютого, в онлайн-зустрічі з керівником Офісу Президента України КИРИЛОМ БУДАНОВИМ, присвяченій координації зусиль українських молодіжних організацій діаспори на підтримку України.

UNIUNEA UCRAINIENILOR DIN ROMANIA
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ
THE UNION OF UKRAINIANS IN ROMANIA

їнських громад, а також на ролі молоді як ключових акторів публічної комунікації та зміцнення підтримки України в політичних, академічних і громадянських колах.

Водночас учасники підкреслили необхідність подальшої тісної співпраці між державними інституціями України, організаціями діаспори та міжнародними партнерами з метою підвищення видимості публічних повідомлень і ефективності інформаційно-адвокатських заходів. Було також наголошено на важливості підтримки України як ключового елементу європейської та міжнародної безпеки, адже зміцнення України безпосередньо пов'язане зі зміцненням безпеки Європи та регіону загалом.

Кирило Буданов нагадав, що «Україна сьогодні є щитом Європи в боротьбі за демократичні цінності проти тероризму й тоталітаризму, у протистоянні імперським амбіціям Росії та її сателітів і союзників». Водночас він підкреслив важливість того, щоб «знаходити ті добрі нагоди, коли ми маємо подякувати країнам за те, що вони для нас роблять, особливо звичайним громадянам.»

Союз українців Румунії підтверджує свою готовність і надалі надавати всебічну підтримку Україні, сприяти розвитку двостороннього співробітництва між Румунією та Україною, а також брати участь разом зі своїми партнера-

ми у спільних зусиллях із підтримки європейського та євроатлантичного курсу України.

Джерело: www.uur.ro

Союз українців Румунії: 14 пам'ятних та солідарних заходів у 14 повітах

(Продовження із 2 стор.)

Сучави. Священник передав послання Високопреосвященного Калініка, архієпископа Сучави та Радівців, і прочитав Молитву за мир в атмосфері спокою та солідарності.

У заході взяли участь учні, які вивчають українську мову в Національному коледжі «Міхай Емінеску» Сучави, у супроводі проф. Делії Мартіняк. Також були присутні студенти, які вивчають українську мову в Сучавському університеті імені Штефана Великого, під керівництвом доцента Анжели Робу. У залі були присутні численні молоді українці з різних регіонів України, особливо з важко постраждалих районів на сході країни.

Особливо зворушливим моментом стали свідчення кількох біженців з України, які оселилися в Сучаві ще в перші дні конфлікту. Вони тремтячим голосом розповідали про драматичні події, які пережили разом зі своїми дітьми, про ночі, проведені в укриттях, про довгі й небезпечні подорожі, про болісні розлуки. Водночас вони висловили вдячність Союзу українців Румунії та румунській державі за підтримку, надану в найважчі моменти.

Захід завершився глибоко зворушливою нотою – музичним виступом двох талановитих молодих дівчат з України, студенток Сучавського університету «Штефан Великий», Анастасії Унку та Анастасії Кудрик. Дві артистки викликали сильні емоції у присутніх, виконуючи пісні румунською та українською мовами.

Тімішоара: «48 місяців разом з українськими біженцями»

22 лютого Тіміська філія СУР організувала в будинку культури українців у Тімішоарі захід «48 місяців разом з українськими біженцями». У заході взяли участь представники місцевих державних адміністрацій, неурядових організацій, викладачі української мови, а також численні біженці, які втекли від війни в Україні.

Модератором пам'ятного заходу була голова Тіміської філії Союзу українців Румунії Марія Сабондрей. Разом з нею були перші заступники голови Василь Дрозд і Міхаєла Бумбук, голова місцевої організації в Джіроці Тодор Шкутка, директор школи с. Штюка Микола Бензар, Валентина Бензар, а також викладачі українського відділення дитячого садка № 2 Йонела Квачук та Ольга Бахнат. Остання представила свій шлях до міста на березі Беги та про допомогу, отриману від представників СУР.

На заході був присутній і настоятель Української православної церкви в Тімішоарі Крістіан Попович, який прочитав молитву за мир в Україні та за тих, хто відійшов у вічність.

Від спільноти біженців були присутні Євгенія Розбицька з Асоціації «Файна UA», Ірина Ігнат'єва з Департаменту соціальної допомоги в Тімішоарі – підтримка для України, Лариса Нечаєва, Ірина Новак, а також багато інших співробітників філії. Мерію міста Тімішоара представляла спеціаліст відділу меншин та міжетнічних відносин Барбара Маккай, яка також виступила з промовою.

Головною темою зустрічі були трагічні наслідки вторгнення Російської Федерації в Україну, а також його вплив на весь європейський регіон, з надією на визначення конкретних шляхів підтримки для відбудови України. Водночас були обговорені питання, пов'язані з ефективною співпрацею між державними установами та некомерційними організаціями, які беруть участь у підтримці та інтеграції українських біженців, що залишилися в повіті Тіміш.

З цієї нагоди було представлено також віртуальну виставку, яка містила понад 500 фотографій, що ілюстрували як драму українців за кордоном, так і участь членів філії в численних гуманітарних та культурних

заходах, що проводилися протягом чотирьох років. Зображення зафіксували моменти солідарності, конкретну допомогу, надану сім'ям біженців, а також зусилля, спрямовані на збереження культурної та мовної ідентичності.

Зворушливі послання передали й біженці, які взяли слово, висловивши подяку Союзу та глибоку вдячність за постійну допомогу, моральну та матеріальну підтримку, а також за відкритість і солідарність, які етнічна громада Тімішу проявила впродовж усього цього складного періоду. Захід завершився в глибоко зворушливій атмосфері, позначеній солідарністю та вірою в майбутнє.

Ботошанська філія – урок солідарності

Ботошанська філія СУР 28 лютого, вшанувала пам'ять жертв широкомасштабної війни Росії проти України. Голова філії Віктор Семчук разом з інспекторкою Клаудією Грінчук та радником громади Киндешти Дмитром Яворенчуком організували захід, який об'єднав людей різних поколінь. Ця зустріч стала уроком солідарності, єдності та просування миру у світі, який все більше випробовується викликами воєн.

На відкритті заходу Клаудія Грінчук виступила з промовою про війну в Україні та її руйнівні наслідки для всього світу. Водночас вона підкреслила важливість солідарності для соціальної згуртованості, ста-

більності регіону та побудови справедливого і безпечного середовища для майбутнього наших дітей.

Потім отець Іоан Рус відправив панахиду та службу в пам'ять померлих і виголосив духовну проповідь для присутніх. Він говорив про важливість усвідомлення коренів спільноти, життя в мирі та вдячності перед Богом за кожен день, отриманий у дар. Водночас він наголосив на необхідності солідарності та молитви за покійних.

Вчительки Юліана Ватаманюк і Косміна Майданюк були поруч із громадою, висловлюючи надію,

що жертва тих, хто загинув у війні в Україні, не була марною і що завдяки таким зустрічам ми вчимося бути більш чуйними до страждань ближніх, більш об'єднаними і стійкими в молитві за мир.

Члени ансамблю «Весна» провели поетичні читання, після яких відбулися відкриті дискусії про значення солідарності та про те, як вона може стати справжнім орієнтиром у житті громади.

На завершення учасники підтвердили своє зобов'язання зберігати пам'ять про полеглих і культивувати, кожним жестом і кожною ініціативою, дух єдності та взаємної підтримки. Ботошанська філія Союзу українців Румунії висловлює, і цим шляхом, свою непохитну солідарність з українським народом і переконання, що тільки через віру, гідність і згуртованість ми можемо побудувати майбутнє миру для наступних поколінь.

Бухарест:

Пам'ять, Опір і Правда

Бухарестська філія Союзу українців Румунії та Національний театр імені Івана Франка спільно з Союзом професійних журналістів Румунії – Західним відділенням та меншинами, літературною групою «Боема 9» та Спілки письменників Румунії – Бухарестська філія «Проза», за підтримки медіа-партнерів Radio România Cultural та TVR 1, 28 лютого в Українському культурному центрі – Бухарестська філія, організували захід під назвою «Чотири роки війни в Україні: Пам'ять, Опір і Правда».

Захід ознаменував чотири роки з початку широкомасштабної інвазії України Російською Федерацією.

Захід мав на меті не тільки створити пам'ятну подію, а й простір для роздумів, солідарності та культурної відповідальності, об'єднавши представників літературного, мистецького та журналістського світу в спільному жесті підтримки українського народу.

Програма розпочалася з відкриття фотовиставки «Сліди війни в Україні», добірки документальних зображень, що відображають драматичні реалії конфлікту: зруйновані міста, обличчя, позначені стражданням, але й жести мужності та людяності. Виставка стала візуальним свідченням опору та ціни, яку довелося заплатити за свободу, закликаючи публіку до співчуття та відповідальності.

Далі відбувся круглий стіл на тему «Література в часи війни», на якому виступили Альона Біволяр, Крістіна Джамалаха, Іоан Дан Марта, Степан Трайста, Сергій Бабінець та Михайло Гафія Трайста. Виступи підкреслили роль письменника в часи кризи, відповідальність пам'яті та силу слова як форму духовного опору. Було підкреслено, що література не є притулком від історії, а формою протистояння їй – способом зберегти правду живою, коли реальність піддається маніпуляціям і пропаганді.

У другій частині заходу учасники стали свідками музично-поетичного моменту, присвяченого пам'яті та солідарності. Скрипалька Наталія Панчек виступила з надзвичайно чуттєвим виступом, доповненим виступами актора Ніколая Драгуліна. Поетична група

(Продовження на 6 стор.)

Союз українців Румунії: 14 пам'ятних та солідарних заходів у 14 повітах

(Продовження із 5 стор.)

«Богема 9», до складу якої входять Корнел Родяну, Ірина Лазар та Іоан Дан Марта, виступила з добіркою сучасної поезії, а театр «Фаворит» і гурт Едельвейс POESIS (Ольга Біловольська, Марія Енаке, Міхаєла Чобанік і Валентина Барбулеску) подарували глядачам емоційні та символічні артистичні моменти.

Весь це було задумано як акт активної пам'яті. Через чотири роки після початку війни вшанування пам'яті означає не тільки згадування жертв і страждань, а й підтвердження фундаментальних цінностей свободи, гідності та права на самовизначення. У цьому контексті культура стає простором правди та солідарності, місцем, де суспільна свідомість не може залишатися байдужою.

Цією ініціативою організатори прагнули об'єднати пам'ять, слово та громадянську відповідальність у спільному жесті підтримки України та всіх, хто захищає демократичні цінності перед агресією. Подія продемонструвала, що, незважаючи на кордони, культура може будувати мости, зберігати пам'ять та перетворювати страждання на свідчення та надію.

Сату-Марська філія – пам'ятний захід

24 лютого в Сату-Маре відбувся пам'ятний захід, присвячений 4-й річниці початку повномасштабної російської агресії проти України. Подію організували Сату-Марська філія Союзу українців Румунії у співпраці з префектурою, повітовою радою та повітовим музеєм.

Захід проходив біля погруддя Тараса Шевченка. Участь у ньому взяли відомі діячі місцевої громади, прихильники України та української громади, а також гості з України. Сату-Марську філію представляли її голова Ірина Люба Горват, скарбник та перший заступник голови філії Василь Бучута, а також члени комітету.

Були присутні перша заступниця голови Сату-Марської повітової ради Йоана Роксана Петку, субпрефект Йоан Тібіль, заступниця мера Сату-Маре Крістіна Марина Тамашан та інші поважні особи.

Участь у заході взяли також голови та члени місцевих організацій СУР у Мікулі, Чіуперчень, Дечебалі, Тарна-Маре та Сату-Маре, учні навчальних закладів міста, а також громадяни України, які знайшли прихисток у повіті після початку війни.

Присутні вшанували пам'ять загиблих українців молитвою за мир і хвилиною мовчання. Молитву за мир в Україні та у світі прочитав військовий капелан Крістіан Сілагі.

Голова Сату-Марської філії СУР Ірина Люба Горват розповіла про діяльність Союзу українців Румунії та місцевої філії протягом чотирьох років, про роль організації як першої лінії допомоги, посередника та ініціатора взаємодопомоги, подякувала керівництву Союзу та всім членам філії, а також уповноваженим органам Румунії за підтримку в усіх ініціативах щодо допомоги Україні.

У Клужі

24 лютого, Клужька філія Союзу українців Румунії зібрала членів української громади та українських біженців у альтанці на території факультету літератури Університету ім. Бабеша-Боляї в Клуж-Напоці, щоб вшанувати пам'ять жертв агресивної війни Російської Федерації проти України, через чотири роки після початку широкомасштабної інвазії.

Під час вшанування учасники віддали шану всім, хто загинув, захищаючи Незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, та запалили свічки на знак поваги, вдячності та солідарності з жертвами війни та українським народом.

Водночас було підкреслено, що ця пам'ять стосується не лише жертв останніх чотирьох років, починаючи з 2022 року, а й жертв останніх дванадцяти років, від незаконної анексії Криму Російською Федерацією та початку збройної агресії проти України у 2014 році.

Також було згадано про жертви багатьох видатних діячів української культури, які віддали своє життя, захищаючи найдорожче, що у них було: українську мову, культуру, традиції та українську ідентичність – цінності, які залишаються основними стовпами опору та безперервності української нації.

Галацька філія

24 лютого Галацька філія Союзу українців Румунії організувала в Ліцеї мистецтв «Дімітріє Куклін» пам'ятний захід, присвячений чотирьом рокам від початку війни в Україні.

Захід зібрав учнів, викладачів та членів місцевої громади в спільному жесті пам'яті, солідарності та поваги до тих, хто захищає свободу, гідність та фундаментальні цінності людства. Атмосфера була сповнена глибоких емоцій та роздумів, що ознаменувало момент єдності та громадянської відповідальності.

Програма розпочалася з виконання Державного гімну України, після чого була хвилина мовчання в пам'ять про тих, хто загинув у війні. Далі учасники переглянули відео та представлення «Україна – нація нескорених», матеріали, які підкреслили стійкість українського народу та силу міжнародної

солідарності. Літературно-музична композиція «Герої не вмирають» доповнила меморіальну програму, висунувши на перший план жертву і мужність тих, хто перебуває на передовій.

Окремим моментом став поетичний вечір із творами сучасних поетів-борців, таких як Гліб Бабіч, Ігор Мисяк, Артур Дрон, Павло Вишебаба, Ярина Чорногуз, Максим Кривцов та Валерій Пузік, чий вірші, написані в умовах фронтової реальності, передавали аудиторії потужні послання про мужність, втрату, надію та любов до батьківщини.

Тульчанська філія

Минуло чотири роки від початку війни Російської Федерації проти України, яка розлучила родини та піддала болісному випробуванню гідний народ, який, однак, не втратив віри, ідентичності та надії на свободу.

З цієї нагоди Тульчанська місцева організація Союзу українців Румунії організувала 24 лютого комеморативний захід, присвячений жертвам війни, героям, які захищають свою країну, та всім, хто щодня переживає драму конфлікту. Захід відбувся в приміщенні Тульчанської філії і став моментом солідарності та роздумів.

Програма включала хвилину мовчання в пам'ять про загиблих, виступи членів організації, а також молитву за мир, єдність і припинення страждань. Захід розпочався з представлення Євгенією Мігалаке, головою Тульчанської місцевої організації та члена

Комітету Тульчанської філії, за яким послідували виступи першого заступника голови Тульчанської філії Георгіє Мунтяну і Тамари Мунтяну.

Своєю присутністю члени організації передавали чіткий сигнал солідарності з українським народом та поваги до жертв тих, хто бореться за свободу і суверенітет.

Організувавши цю пам'ятну подію, Тульчанська місцева організація СУР висловила свою постійну підтримку Україні, а також зобов'язання зберігати українську ідентичність, українську мову та культуру – цінності, які надають сили та стабільності громаді навіть у скрутні часи.

Бігорська філія

24 лютого у домівці Бігорської філії Союзу українців Румунії було відзначено 4 роки від початку війни Росії проти України. Захід організували Андрея Мірела Мирза, помічник менеджера і фотограф Союзу українців Румунії, та Сорана Ністор, кореспондент преси.

Захід розпочався словом Сорани Ністор, в якому вона розкрила учасникам важливі деталі про перебіг війни з плином часу. Представлення містило інформацію про контекст вторгнення, його еволюцію впродовж років, людські та соціальні втрати, підтримку, яку

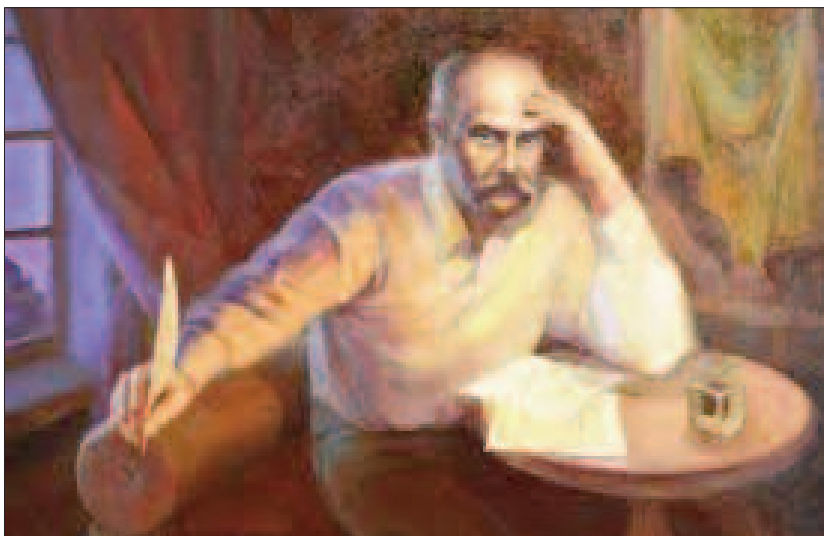
(Закінчення на 13 стор.)

ВІСНОВОСКОРДАЮЧЕ СВІТЛО ШЕВЧЕНКОВОГО СНА

Мотив сну у вірші «І досі сниться: під горою...»

**«У всякого своя доля
І свій шлях широкий,
Той мурує, той руйнує,
Той неситим оком
За край світа зазирає,
Чи нема країни,
Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину.»**

(Т. Шевченко – Сон (У всякого своя доля... Комедія)

Тарас Шевченко почав писати вищеподані рядки десь у лютому 1844 року із нестриманих заздрощів до Божественної комедії Данте Аліг'єрі, бо переконаним став, що не тільки славнозвісний італієць є обдарований Всевишнім виліковувати люд сміхом. Далеко до цього флорентинця був якийсь-то грек Гомер, що описав у Іліаді сміх богів, за що й покараний був вічно-смішною кличкою Гомеричний сміх... Наш народ виявив та увічнив корисні властивості сміху: Сміх – не гріх; Смійтеся з друзями, а не з них; Гумор і сміх – нарівні з любов'ю; Сміх – це сонце: воно живить здоров'я. Натомість, Шевченко випередив науковців, котрі багато пізніше дійшли висновку, що сміх уві сні відновлює організм, консолідує пам'ять, регулює роботу ендокринної та імунної систем...

Комедією «Сон» (У всякого своя доля) Шевченко спробував вилікувати та відновити трухлявий суспільний організм простору і часу, в якому проживав, на противагу якому поставив свій внутрішній світ рідної України.

Тільки з такої точки зору ми зупинились, для сьогорічного вшанування вічно-присутнього Кобзаря, на вірші «І досі сниться: під горою...»

На перше читання зазначений ліричний дискурс здається якось віддаляється від домінуючої тематики художнього універсуму українського поета, оскільки теми на героїчне історичне минуле українського народу, на суспільне життя його сучасності, кохання, сімейне життя, і багато інші, не розвинуті без зображення стражденної долі покріпачених людей, втрачене у нещасливу долю України.

(Вважаю за потрібне уточнити те, що дана тема/мотив сну відноситься до значення сновидіння, бачення уві сні, а не до спання – сенс який, в інших творах Шевченка, вселяє ідею інактивності, що призводить до вічного сну!...)

В умовах постійного наглядання за ним царською охранкою та безпощадної цензури, Шевченко вживає геніально ідейно-художній засіб сну, чим розриває межі тієї реальності, виходячи у безмежний простір і час, де без перестану слово породжує слово, а концептуально й інший світ...

Безсумнівно, Шевченку була відома тема зростання та падіння, як у долі людини чи історії народу або певної цивілізації, із вивчення у Петербурзькій Академії античної історії мистецтва та середньовіччя.

Отже, у даному ліричному тексті поет-візіонер ставить на противагу нестерпній суспільній сучасності тодішнього українського краю образ іншого отчого простору, в якому домінуючими є сімейна любов, доброта і взаємна повага, що надає засобу глибокої символічної наснаги: І досі сниться: під горою / Меж вербами та над водою / Бідненька хаточка. Сидить / Неначе й досі сивий дід / Коло хатиночки і бавить / Хорошее та кучерявеє / Своє маленькеє внуча. / І досі сниться, вийшла з хати / Веселая, сміючись, мати, / Цілує діда і дитя / Аж тричі весело цілує, / Прийма на руки, і годує, / І спать несе. Структурально картина відповідає поетичному словнику Шевченка, сугерує ідилічно внутрішню реальність власного дитинства, створюючи водночас і праобраз того ж бажаного

золотого віку і в ландшафті рідного краю.

Одна із головних інтерпретацій мотиву сну відноситься до віщого характеру видіння вві сні, що вселяє можливість або й достовірність його конкретного здійснення в майбутньому. Таким чином, стає також можливим твердження, що сон відкриває квазіреальність світу: *людина не може снити те, чого не існувало, не існує чи не буде існувати у все-*

світі. Якщо звернемо увагу на роль ключової синтагми *І досі сниться*, що повторюється двічі, а головню полісемантичну роль прислівника *досі* та частки *неначе*, то неодмінно визначимо взаємовплив між бажаним і дійсним, між можливим та реальним. Такі семантичні метаморфози, у символічному значенні, вселяють упевненість у беззупинності альтернативного плину складників дуального світу: зло-добро, кривда-правда, ненависть-любов, воля-неволя і т.д., в тому числі і віру у пророчі сподівання Великого Кобзаря щодо вільної та щасливої України.

Аргументом наведемо інші ключові слова із художнього словника Шевченка, вживані в даному тексті, так звані топоси-маркери, притаманні українському етнокультурному простору, а саме: *Біленька хаточка, верба, гора, вода, дід, мати, внук*. Вони змальовують разом картину-клітину національного простору України, в котрій зароджується осердя найглибших людських моральних цінностей: любов (*цілує діда і дитя / Аж тричі весело цілує*), доброта (*веселая, сміючись*), материнність (*Прийма на руки, і годує, / І спать несе*), родова тяглість (*сивий дід, маленькеє внуча, мати*). Вживаючи символіку сакральної цифри три, Шевченко надає образу такої святої потужності, яку жодний людський чинник не спроможний знищити, бо сам Творець поставив у підложжя Едемського Саду любов і сім'ю, як засади людського життя-буття у сотвореному Ним світі.

Тому і найсильніше бажання-заповіт Поета-Пророка – це бачити український народ об'єднаний в сем'ї новій, вольній.

Наступні рядки просто дивують-чарують їхнім підтекстовим посиленням: *А дід сидить / І усміхається і стиха / Промовить нишком: – Де ж ти лихо? / Печалі тії, вороги?* Тільки обізнаний читач у гіркій долі як Шевченка, так і тодішньої покріпаченої України, проникне пекучість тієї усмішки та гіркоту алегоричної інтерogaції...

Останні рядки дещо змінюють виществорену картину. Щасливий уві сні день наближається до кінця, а сивий дід читає найпоширенішу християнську молитву: *І нищечком старий читає, / Перехрестившись, Отче наш. / Крізь верби сонечко сіяє / І тихо гасне. День погас, / І все почило. Сивий в хату / Й собі пішов опочивати*. Вживаючи літературний прийом введення тексту а текст, хоч і тільки рядком-заголовком, ліричний герой надає образу рідного краю та народу найвищої сакральності, подібним до бажаного Божественного Саду – праобраз ідеального людського світу, де життя-буття забезпечують плоди Дерева пізнання добра і зла (*добра на користь людині, а зла на науку*) та Дерева Вічного життя.

Шевченко вірив всім єством своїм, що для України погасне і той жахливий час йому сучасний, *І на оновленій землі / Врага не буде, супостата, / А буде син і буде мати, / І будуть люде на землі*.

Євсебій ФРАСИНЮК

ПОВІТОВИЙ КОНКУРС «ВІЯТО РІДНОЇ МОВИ»

**«Слова росли із ґрунту, мов жито,
Добірним зерном колосилась мова.
Вона як хліб. Вона мені свята.
І кров'ю предків тяжко пурпура.»**

Ліна Костенко

Рідна мова – це не просто засіб спілкування з ближніми, це енергетика, що найглибше сприяє пізнанню всесвіту людиною, яка визначає себе у певному просторі і часі, у певному етносі, певними загальнолюдськими цінностями але виокремлює водночас себе історичною, культурною, релігійною та лінгвістичною притаманністю свого роду-народу. У метафорах, рідна мова – це материнська любов і теплота, батьківська хата, райська рідна місцевість/околиця, вічно живі друзі дитинства та юності, отчизна серця, фундамент нації, її душа та історична пам'ять, непоборна духовна зброя, оберіг держави, жива музика душі народу...

*

Конкурс Свято рідної мови задумали, запроектували та ввели в культурний обіг, спочатку у восьмирічній школі с. Балківці, викладачі **Анка Штубіану** та **Лекрімйора-Конвалія Григорійчук** починаючи з 2008 року, при охочим і плідним залученням викладачів української мови усіх шкіл громади. Захід набрав потужних успіхів, оскільки у підлозжі було поставлено нелегку працю селекції видів мистецтва та виконавців, факт зумовлений спільним зусиллям педкадрів, учнів, родичів, місцевих авторитетів. Виступи у приміщенні місцевого культурного дому переповняли зал і надавали заходу вагомої значущості.

Тодішній повітовий інспектор для української мови, **Лучія Міжок**, оцінюючи відповідно даний проєкт, збагнувши його мобілізуючу енергію у вихованні любові до рідної мови, культури, традицій, звичаїв, запропонувала винести Свято рідної мови на рівень повітового конкурсу і таким чином, ось пройшов вісімнадцятий випуск!

Поточний регламент організування та участі у конкурсі Свято рідної мови залучує восьмирічну школу с. Балківців у співпраці із Союзом Українців Румунії, Повітовим Шкільним Інспекторатом та всіма бажаними шкільними установами повіту, де викладається українська мова.

Ціль даного конкурсу – це заохочення учнівської молоді, приналежної українському етносу, до спільних заходів, призначених просуванню та визначенню духовної ідентичності, яко підґрунтя формування європейського громадянина мультикультурного простору. Здобути дану мету конкурс пропонує шляхом використання фольклору та літературної творчості, приналежних українській духовній спадщині.

Конкурс розгортає діяння по чотирьох секціях: **1. Секція пауер-пойнт; 2. Секція складання літературного твору, по двох підсекціях: а. Поезія; б. Проза; 3. Народний костюм; 4. Артистичний момент.**

Складені літературні твори учасниками, перевірені та оцінені журі, призначене відповідним відділом

СУР, завчасно до дати конкурсу, представляються у формі вручення дипломів першої, другої, третьої премій і двох відзнак та прочитанням автором твору, удостоєного першою премією. У даному випуску прочитала свою роботу-вір учениця VI-го класу Негостинської школи **Наталія Фрасинюк**.

Пауер-пойнт, на основі теми Українська мова у моїй школі, представляється українською мовою, одним або двома учнями, протягом максимум 30 слайдів (електронних сторінок).

Секція Національний костюм слідує визначення історичності народного строю, специфіку зони, називання складових частин, матеріалів вироблення, нагоди одягнення, особливі риси автентичності. Представляються чоловічий та жіночий костюми.

Секція Артистичний момент містить мінісценети, тематичні танці, народні танці, народні пісні, звичаї, обрядодіяння, декламування.

*

Розпочало Свято рідної мови інтонуванням гімнів Румунії та України, а потім короткою святслужбою, відправлена священниками **Йонуцом Керстяном** та **Михайлом Кобзюком**. Вітальні слова промовили

голова Сучавської повітової філії СУР **Ілля Саучук**, який підкреслив вагомість внеску особистостей, які представляють певні установи як місцеві, так і повітові. Передає вітання голови СУР **Миколи-Мирослава Петрецького** та подяку учасникам, педкадрам, родичам учнів, всім причетним до організування цієї важливої події вшанування рідної мови. І так, запрошує до слова представників вищезазначених відомств.

Директор-координатор шкіл громади Балківці, **Міхаєла Пінтріжел**, визначила головну роль у цьому заході педкадрів-організаторів, котрі збагнули одну із глибоких істин виховання людини: *Рідна мова мобілізує максимально повнотою мозкові можливості дитини, юнака.*

Заступник Префекта Сучавського повіту **Камелія Дамян** признається в тому, що запрошення бути присутньою на конкурсі Свято рідної української мови у Балківцях вважає за особливу честь. Слово мама відкриває дитині перший крок до поняття навколишнього світу дитиною, а пізніше наступні кроки

сприяють пізнанню предківських духовних і матеріальних надбань, сприяють використанню власних знань юної чи дорослої людини у збагачуванні даних цінностей та будівництві власного майбутнього.

Бувший працівник Повітового Шкільного Інспекторату та викладач української мови **Лучія Міжок** висловила своє глибоке переконання в тому, що наша рідна українська мова невмируща, основним аргументом є те, що вона, українська мова, передається з покоління в покоління, факт який забезпечує її постійне існування, а сугестивним зображенням цього є участь у святі учнів разом з родичами.

Перту Кречун, заступник генерального інспектора Повітового Шкільного Інспекторату Сучави, наголошує на тому, що підтримка вивчення рідної мови етнічних меншин є одним із пріоритетних науково-виховних цілей Шкільного Інспекторату, факт який надав Румунії статусу цінного міжнародного прикладу щодо співвідносин між державними установами та нацменшинами. Тому що наближається місяць березень, бажає українській меншині успіхів у вшануванні **Тараса Шевченка** – геніального творця українського красного слова.

Священник **Михайло Кобзюк**, радник з питань етнічних меншин повіту Сучави у рамках Архієпископату Сучави та Радівців, дав високу оцінку цьому заходу, яким рідна мова та її прояви у культурі живуть і живлять духовний потенціал молодого покоління.

Юліан Кідеша – мер громади Балківці, зауважив те, що рідна мова це найдорожчий скарб людини, бо це мова матері, мова молитви, мова справжнього пізнання самого себе. Збагачуючись, вона збагачує духовні цінності всесвітньої культури і саме тому місцева мерія та всі державні установи є і постійно будуть близькими партнерами етноменшин у їхньому культурному просуванні.

Йонуц Плекан – заступник мера громади Балківці, звертаючись насамперед до організаторів та учасників свята рідної мови, на рідній українській мові, поздоровляє і щиро дякує за те, що вони дарують глядачам цінні шедеври української культури та водночас збагачують її.

Петро Шойман – викладач, наставник Ансамблю «Козачок», поздоровляючи як організаторів, так і учасників, нагадує давній вислів *«Кінець – добрій роботі вінець!»*, а саме те, що не потрібно забувати скільки зусиль та репетицій вимагає виступ на сцені.

Неутомний викладач рідної української мови **Анки Штубіану** щирими та доречними словами вітає всіх присутніх. Вона вважає, що даним заходом всі разом заповнюємо чергову сторінку у святій книзі рідної мови, слова якими зуміла зосередити миттєву увагу залу та учасників конкурсу Свято рідної мови, бо свято – продовжила вона – це момент, коли душа і дух людини наповнюються любов'ю, повагою, правдою і щирістю або одним словом – людяністю. Сьогоднішній конкурс Свято рідної мови напрошується бути повторним нашим внеском до висвітлення людяності в людині.

Лекрімйора-Конвалія Григорійчук, у рамках заходів «Рік Ніколає Лабіша», представила мінісценету Смерть кізеньки, на основі одноіменного вірша румунського поета, як відзначення 70 років від його відходу у засвіти.

Вшанували конкурс Свято рідної мови учасники із наступних шкільних одиниць: **1. Група «Голос рідного», с. Балківці, наставник Анка Штубіану, 2. Група «Віночок», с. Шербівці, наставник Аліна Мазуряк, 3. Група школи «Петру Мушат», Серет, наставник Мірабела Карп'як, 4. Група школи с. Калинеш-**

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Закінчення на 11 стор.)

3 нагоди Міжнародного дня рідної мови, який відзначається з ініціативи ЮНЕСКО з 2000 року, 14 лютого в будинку культури села Балківці Сучавського повіту учні, вчителі, батьки та запрошені віддали шану рідній мові. Починаючи з 2011 року, з цієї нагоди розгортається конкурс «Свято рідної мови», який увійшов до програми позашкільних заходів, внаслідок розробки проєкту балківською школою у партнерстві зі Шкільним інспекторатом повіту Сучава та Союзом українців Румунії. Координаторами освіньо-культурного проєкту є викладачки Анка Штюбіану та Конвалія Григорчук, а започаткувала його у 2008 році бува інспекторка з української мови Лучія Міжок. У конкурсі взяли участь майже 200 учнів зі шкіл Сучавського повіту, де викладається українська мова.

Анка Штюбіану, викладачка української мови у балківській школі, яка виховує учнів у дусі поваги до рідної мови та підготовляє їх для олімпіади з української мови та літератури й для інших шкільних та позашкільних конкурсів, уточнює, якою є мета конкурсу «Свято рідної мови»:

«Мета конкурсу полягає в тому, щоб заохотити дітей вивчати та зберігати рідну мову та одночасно дбати про її розвиток. Нашою цілю є прищепити гідність у дитячих душах, щоб учні з відповідальністю зверталися до рідної мови так щоб забезпечити її майбутнє.»

Далі викладачка Анка Штюбіану розповідає у чому полягає конкурс, присвячений рідній мові: «Конкурс охоплює чотири розділи: Перший розділ «Українська школа у моїй школі» – представлення есе в електронному форматі про діяльність кожної школи на ниві української мови. Інший розділ це «Власна творчість учнів» – написання оригінальних творів ліричного чи епічного жанрів. Третій розділ це «Рідна ноша» – представлення та описання народних костюмів з рідної місцевості. Четвертий розділ це «Українські народні скарби» – артистичний момент та інсценування творів, виконання пісень, танців тощо.»

Учасників останніх двох розділів оцінюють під час конкурсу, роботи учасників перших двох розділів (есе та оригінальна творчість) оцінюються до проведення заходу, а на конкурсі вони нагороджуються. Анка Штюбіану розповідає про те як пройшов цьогорічний конкурс «Свято рідної мови»: «Учні гарно виступили на сцені зі цікавими виставами, мальовничими народними костюмами, а також з власними творами. Гарні, чутливі, милозвучні слова рідною мовою пролунали з дитячих вуст. Повітовий конкурс «Свято рідної мови»

«Свято рідної мови» у Балківцях

«Книгу української мови» і кожного випуску додаємо цікаві сторінки.»

Вчителька румунської мови у балківській школі Конвалія Григорчук, у рамках конкурсу «Свято рідної мови», організувала також спеціальний мистецький момент під назвою «Літературні взаємозв'язки», про який подає деталі: «Це простір, присвячений румунсько-українському культурному діалогу, таке сим-

волічне місце, де література стає мостом між мовами та світами почуттів. Цього року ми обрали поезію «Смерть козулі» (рум. Moartea căprioarei) Ніколає Лабіша, знаковий твір румунської літератури, що вразив цілі покоління своєю силою та драматизмом. Публіка мала нагоду почути цей вірш румунською мовою, але і в чутливому перекладі українською мовою, здійсненому поетесою та перекладачкою Тамарою Севернюк. Цей момент набув потужного міжкультурного звучання, доводячи те, що поетична

емоція долає мовні кордони та що великі теми літератури, такі як дитинство, страждання, дорослішання є універсальними. Декламування було обрано не випадково, тому що у період 2-25 грудня 2025 року в гімназійній школі с. Балківці відбулися заходи, присвячені вшануванню пам'яті поета з Сучавського повіту, у межах культурних ініціатив, започаткованих Повітовим шкільним інспекторатом. Проєкт під назвою «Емоція, слово, колір» запропонував між-дисциплінарний мистецький маршрут, символічний міст між поезією та мистецтвом, натхнений ліричним світом Ніколає Лабіша. У громаді Балківці, де румунська та українська мови природно співіснують, поезія була сприйнята у двомовному форматі, а учні аналізували та інтерпретували текст обома мовами. Мистецький момент, присвячений святу рідної мови у Балківцях, став символічним внеском у культурний проєкт «Рік Ніколає Лабіша», який триватиме у 2026 році з нагоди 70-річниці від дня смерті поета та, водночас, є доказом того, що через літературу мови зустрічаються, а поезія залишається простором, в якому культури ведуть діалог.»

Христина ШТИРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

Міжнародний день рідної мови відзначили в Яссах

21 лютого українці з усього світу, починаючи з 2002 р. року, святкують Міжнародний день рідної мови. Це свято покликане нагадати про цінність мовного розмаїття, необхідність збереження національних мов та повагу до культурної спадщини кожного народу. Але для українців у 2026 році, як і протягом останніх чотирьох років, цей день перестав бути просто особливою датою в календарі чи приводом для чергового свята. У вогні війни українська мова щасточно перетворилася з філологічного поняття на потужну стратегічну зброю та символ непереможності.

Ми живемо у 2026 році, через 12 років після початку війни проти України та через чотири роки після масштабного вторгнення Російської Федерації в Україну. Війна в Україні багато чому нас навчила, але найголовніше – вона розвіяла полуду з очей багатьох народів, щоб по-справжньому зрозуміти драму, яку переживає український народ. Тепер ми точно знаємо, що мова – це не «просто засіб спілкування». Це наш кордон, який проходить не по землі, а проходить крізь наші серця. Кожне слово рідної мови для українців сьогодні – це «постріл» у бік ворога, і водночас «захисний жилет» для душі воїнів, які героїчно захищають свою країну. Сьогодні, 2026-го, українці як ніхто інший розуміють: право говорити рідною мовою – це право на саме існування. Нашу мову теж намагалися стерти, але вона вижила в окопах, у підвалах під обстрілами та в серцях мільйонів волонтерів

У цьому контексті 28.02 та 01.03.2026р. відповідно в приміщенні Ясської філії СУР-у та в банкетній залі готельного комплексу «Молдова» відбулася акція, присвячена Міжнародному дню рідної мови. На

акцію були запрошені представники місцевих органів влади, культурних та освітніх закладів Ясс, з якими ми уклали угоди про співпрацю, представники інших установ та організацій, з якими ми співпрацюємо. Урочистості розпочалися хвилиною мовчання в пам'ять про тих, хто загинув у боях з безжальним ворогом, який вторгся в Україну та протягом чотирьох років продовжує нищити безцінні цінності та вбивати невинних людей.

Серед почесних гостей були радник мера Ясс з питань меншин Моше Гропер, а також доцент доктор

Сергій Гакман, історик і політолог з Чернівців, який також брав участь у заході 28.02.2026р. «Війна навколо нас – християнська перспектива» Наші почесні гості виступили з промовами, присвяченими важливості рідної мови та солідарності з українським народом- це була нагода наголосити на важливості збереження мовного різноманіття, підтримки національної ідентичності та розвитку міжкультурного діалогу. Подібні заходи сприяють зміцненню суспільної згуртованості, формуванню атмосфери поваги та взаєморозуміння в регіоні, підкреслили наші гості. Голова філії Даніел Серденчук та перший заступник голови у

своїх виступах розповіли про важливість Міжнародного дня рідної мови та відзначення 4-х років вторгнення Російської Федерації в Україну. Захід було записано Яським телебаченням, під час якого голова та перший заступник філії, в інтерв'ю, надали подробиці та роз'яснення щодо двох зазначених подій, а також щодо діяльності та проєктів, що здійснюються громадою українців із Ясс. 28-го лютого та 1-го березня відповідно у приміщенні філії була організо-

вана та доступна для бажаючих виставка підручників та книг українською мовою українських письменників з країни та з України під га-слами «Ода письменникам» та «Слово врятує світ» а також виставка плакатів, фотографій (репродукцій), пов'язаних із вищезгаданими подіями.

Віктор ГРИГОРЧУК
Перший заступник голови Ясської філії СУР
Фото автора
(Закінчення на 10 стор.)

ШЕВЧЕНКО В МОЇХ ДУМКАХ

Настав місяць березень, перший місяць весни, якого чекаємо з великою радістю і з надією.

«Весна йде, красу несе, а в тій краї радіє все» – слова з української пісні.

Я люблю українську рідну мову, говорила її із дитинства, а мій бувший учитель Юрій Ракоча навчив мене її шанувати і любити. Щороку я виходила на сцену з діточками, ми співали вісні, декламували вірші на рідній мові, а як вийшла на пенсію, заснувала український вокальний гурток, якому дала назву «Негостинка», а потім професор Іван Кідешук (вічна йому пам'ять) назвав «Негостинські голоси», і так залишилися і дотепер. Гарні дівчата, чудові голоси, ходили всюди, де були запрошені і співали про великого українського Кобзаря. Багато пісень навчилися на його віршах – «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи мої, думи мої», «Заповіт», «Садок вишневий коло хати», і про нього – «Дитяча присяга», «Там, де сивий Дніпро»: слова І. Кравченка, музика А. Плішки.

Хочу передати й іншим українцям ці гарні рядки.

ДИТЯЧА ПРИСЯГА

Поклін тобі, Тарасе,
Великий наш Пророче.
Для тебе вірно б'ється,
Те серденько діточе.

Ти кажеш рідний нарід
І рідний край кохати.
Для нього кажеш жити,
Для нього й умирати.

Ось тут, перед тобою,
Ми, українські діти,
Святочно прирікаєм
Сповнять ті завіти.

На службу Україні,
На чесне діло гоже.
В ім'я святої правди –
Благослови нас, Боже.

ТАМ ДЕ СИВИЙ ДНІПРО

Там де сивий Дніпро
У задумі біжить,
Там Тараса Шевченка могила.
У могилі Кобзар –
Син народу лежить,
Що віддав нам і серце і сили.
І як зорі ясні,
Там розкішні вінки.
Із ланів, та садів України,
Що приносимо ми
Їх сюди залюбки,
«Заповіт» має крила орлині.

Буде жити в віках
Незабутний Тарас
В нашій пам'яті, в пісні прекрасній.
Крізь роки і віки

Його слово для нас
Буде завжди світильником ясним.

Для всіх українців Шевченко залишився Великим Пророком, він любив рідну мову, як душу свою, як рідну матір і боровся за неї.

Український вокальний гурток «Негостинські голоси» співали його пісні не лише у місяці березні, брали участь і в різних подіях, де співали про Шевченка.

Пан Михайло Волощук, мій сусід, котрий в місяці січні сповнив 92 роки і якому бажаю «На многая літ», складав для нас вірші і музику про Шевченка. Він подарував нам пісню «Залюбилася в Шевченка», яку співаємо і дуже її любимо.

ЗАЛЮБИЛАСЯ В ШЕВЧЕНКА

Гарна дівчина, як квітка,
По саду ходила.

Взяла в руки гарну книжку
І си залюбила.

Приспів

Під цвітами, Кобзар прочитала
І Шевченка вірно покохала.

Цей Кобзар зворушив душу,
Крізь його сіяння.
І одразу прийшло в серце
Чарівне кохання.

Приспів

Прочитавши Кобзар любий,
Як звук віоліни,
Й так дівчина залюбилася
В Генія Вкраїни.

Приспів.

Шевченко народився і помер того самого місяця і прожив лише 47 років.

Мій учитель української мови Юрій Ракоча, котрий любив Тараса Шевченка і який для нього був важливим образом, народився і помер того самого місяця – березня. Він прожив 83 роки. З учнями в школі і з всіма людьми, говорив лиш по-українськи.

Шевченко залишився в душі і в серцях українців, а його важна книга «КОБЗАР» стоїть в хаті на столі біля Біблії лише у справедливих українців.

Пригадую, як українці з Чернівців, подарували нам, негостинцям, б'юст Шевченка, якого поставили перед будинком культури в Негостині. Це сталося у 1999 р., навесні, коли привезли б'юст із України і поклали у мене на підвір'ї, де стояв ціле літо, а восени поставили його на своє місце і організували фестиваль. У той час директором культурного будинку був Мірча Григораş (вічна йому пам'ять). Щороку перед б'юстом українці покладають квіти і віддають йому шану.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ – ВІДЗНАЧИЛИ В ЯССАХ

(Продовження із 9 стор.)

У рамках музично-літературної програми, підготовленої до цієї події, група українських біженців, присутніх у великій кількості, представила програму з пісень та віршів українською та румунською мовами, присвячених темі вищезгаданих акцій.

Також представники письменників та Будинку армії в Яссах (члени гурту «Зоріле») завершили програму віршами, презентаціями та улюбленими піснями, що викликало шалені оплески глядачів.

Протягом усього заходу діалог, щирий та сповнений відвертості, торкався таких тем, як роль матері в сім'ї, цінності, що передаються з покоління в покоління, повага до різноманітності та толерантність до оточуючих, підкреслюючи той факт, що збереження ідентичності йде рука об руку з відкритістю до інших культур.

Захід виявився добре організованим і отримав схвальні відгуки глядачів.

Бережіть рідну мову, бо вона береже нас. Вона - той невидимий зв'язок з нашими предками, які пережили багато випробувань, але й з нашими дітьми, які житимуть у мирному та процвітаючому світі.

З нагоди свята рідної мови згадаймо прості кроки до своєї мови які потрібно передати новому поколінню:

- Вчитися, не боятися робити помилок, запитувати, цікавитися.
 - Читати книжки українською мовою, дивитися фільми українською мовою, слухати українську музику.
 - Писати українською мовою в соцмережах.
 - Творити український простір.
 - Підтримувати українську культуру та медіа.
- З святом рідної мови!

Примітка:

«У неділю, 1 березня, в Румунії розпочався Місяць жінок. Цього року, цей день відзначається вперше

після схвалення ініціативи в Парламенті та її оприлюднення Президентом. Закон має на меті підкреслити «позитивний вплив, який жінки мали на румунське суспільство в таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, культура, наука, спорт чи політика, та на все суспільство», – написали ініціатори в Пояснювальній записці до схваленого законодавчого проекту.

Ініціатори були натхненні подібними ініціативами в інших країнах, таких як Австралія, Велика Британія та Сполучені Штати Америки. Було обрано перший місяць весни, який у Румунії традиційно асоціюється з відданням шани жіночності через жертвопринесення мерцішорів та святкування материнства 8 березня, у День жінок».

ПОВІТОВИЙ КОНКУРС «ЄВЯТО РІДНОЇ МОВИ»

(Продовження із 8 стор.)

ти-Купаренко, наставник Лоредана Мендріш-
тяну, 5. Група школи с. Негостина, наставник
Діяна Фрасинюк, 6. Група школи с. Мариця, на-
ставник Оана Николайчук, 7. Група школи с. Бал-
ківці, наставник Нарциса Керстян, 8. Група школи
с. Негостина, наставник Лідія Даскалюк, 9. Група
«Гуцульські діти» школи с. Ульма, наставник
Юліана Зебреньюк, 10. Група «Гуцули із Палтіну»
школи с. Палтіну, наставник Константина Бур-
сук, 11. Група школи с. Калинешти-Енаке, наста-
вник Марія Захаріє, 12. Групи «Буковинка» та «Гу-
цульські паростки» школи с. Верхня Бродина,
наставник Джета Добрянська, 13. Група «Гуцули
із Бродини» школи с. Бродина, наставник Віоріка
Коняк, 14. Група Технічного Коледжу «Король Фер-
динанд I» м. Радівці, наставник Кармен Касойнік.

Як бувший викладач української мови, нинішній
перекладач з української літератури, публіцист, до-
слідник частини творчості Г.С. Сковороди і Т.Г. Шев-
ченка, бувший організатор багаточисельних заходів
просування української культури, з сторони оргкомі-
тету я отримав честь бути членом журі, секція Ар-
тистичний момент. Перебуваючи, так сказати, на
передовій, скористувався нагодою бачити зблизка
виступи на сцені всіх учасників у конкурсі, спостері-
гати уважно деталі передбачені та уточнені регламен-
том щодо специфіки секції та способу оцінювання,
провідними вказівниками будучи акуратність мови
та оригінальність меседжу.

З цієї точки зору можна визначити оригінальні

сценічні сюжети на тему нелегкого просування укра-
їнської мови протягом нелегкої історії українського
народу, затримання та засвоєння її як рідної-мате-
ринської мови, як у родині, так і в школі (групи шкіл
Балківців та Негостини), використання шедеврів
української пісні (групи шкіл Калинешти-Купаренку,
Шербівці, м. Серет), успішні спроби передавати ду-

шевні та духовні емоції декламуванням віршів з укра-
їнської літератури.

Окремого визначення заслуговують і школи
гірської зони Сучавщини, від Бродини до Палтіну, від
Молдовиці до Ульми. Життя-буття гуцулів, як з горді-
стю признаються вони, проходить у просторі різких
протилежностей, то глибокі провали, то високі скелі,
шпилі яких затримують місяць щоб більше посвітив
гуцулам дорогу до самовизначення. Все це показали
групи шкіл Буковинської Гуцульщини, даруючи пуб-
ліці одночасно і їхній дзвінкозвучний, барвистий

український говір, оригінальні традиційні строї (де-
котрим понад сто літ), жваві танці, пісні більшістю
побутові, в яких постійно глибокі душевні цінності
перепліталися з тонким гумором – бо це їхній найдо-
рожчий скарб, якого зберігають і просувають із непо-
боримою святістю.

Підсумково потрібно відмітити насамперед ком-
плексність заходу, багатобічність виховних цілей,
серйозний об'єм приготування, успішні результати
більшості учасників. Поіменні премії будуть повідом-
лені окремим матеріалом оргкомітету конкурсу.

Як щирий шанувальник української мови, хочу
подарувати всім учасникам конкурсу, включно і чита-
чам Українського Вісника, і не тільки, кілька крилатих

виразів, що висвітлюють фунда-
ментальну роль рідної мови у
формуванні людини в людині:

– Рідна мова дається народо-
ві Богом. Чужа дається людьми,
котрі приносять її на вістрі
ворожих списів. (Василь Захар-
ченко)

– Хто нікчемну душу має / То
така ж у нього й мова. (Леся
Українка)

– Граматика керує навіть і
царями. (Жан Батист Мольєр)

– Освіта – це вид гігієни. Бесі-
да/письмо з помилками – то як не вимити руки чи
зуби. (Василь Стус)

– Чужу мову можна вивчити за 6 років, а свою
потрібно вчити все життя. (Франсуа Вольтер)

– Заговори, щоб я побачив хто ти. (Сократ)

– Мов поганих у світі не існує, є лише погані
язики. (Анатолій Бортняк)

– Хто не любить своєї рідної мови, солодких
святих звуків свого дитинства, той не заслуговує
на ім'я людини. (Й.Г. Гердер)

Вихователька з Великим Серцем: 80-річчя Євдокії Проданюк

У кожному селі є люди, які тихо,
без гучних слів, залишають глибокий
слід у житті багатьох поколінь. У селі
Верхня Рівна Марамороського повіту
такою людиною є вихователька Євдо-
кія Романюк, яка нещодавно відзначи-
ла свій поважний ювілей – 80 років.

Багато десятиліть пані Євдокія пра-
цювала вихователькою, віддаючи ді-
тям свою турботу, терпіння і доброту.
Через її руки й серце пройшли поко-
ління малюків, які вперше відкривали
для себе світ дитячого садка, перші
книжки, перші пісні та ігри. Для багать-
ох вона стала не лише вихователькою,
а й другою мамою – лагідною, уваж-
ною і мудрою.

Серед тих дітей був і я. Саме вона
колись навчала нас перших правил
життя: бути чесними, поважати одне
одного, любити рідне слово й рідну
землю. Її спокійний голос, тепла усмі-
шка та добрі поради назавжди зали-
шилися в пам'яті її вихованців.

Та пані Євдокія має ще один та-
лант, який супроводжує її все життя –
любов до вишивання. Вона з великою
майстерністю вишиває барвисті квіти,
що розквітають на рушниках і сороч-
ках, немов маленькі сади з ниток. У
кожному її візерунку – терпіння, краса
і душа української традиції.

Навіть сьогодні, у поважному віці,
вона не полишає голки й нитки, ство-
рюючи нові квіткові орнаменти, які да-
рує близьким і друзям. Її вишивки – це
не просто прикраса, а справжні обереги,
сповнені тепла рук і любові до життя.

З нагоди 80-річного ювілею хочеть-
ся щиро подякувати пані Євдокії за її
багаторічну працю, за серце, відкрите

Многая літа Вам, дорога пані
Євдокіє!
Ваші вихованці пам'ятають і щиро
дякують.

Виховательці ЄВДОКІЇ ПРОДАНЮК

У Верхній Рівні, між горами й садами,
Живе людина з лагідним теплом.
Вона дітей навчала першими словами
І світ відкривала добрим їх очам.
Минали роки – покоління за поколінням,
Маленькі кроки в садочку лунали знов,
А Ви дарували тихе розуміння,
Терпіння, ласку і щиро любов.
Ваш голос – мов пісня ранкової днини,
Що кличе дитинство у світлий політ.
І вдячні Вам серцем дорослі вже діти
За перший у житті добрий світ.
А вечорами тихо, при світлі лампади,
Коли навкруги настає тишина,
Ви вишиваєте квіти барвисті –
Немов розцвітає на полотні весна.
Червоні й сині, зелені узори –

для дітей, і за красу, яку вона створює
своїми руками. Нехай доля дарує їй ще
багато років здоров'я, спокою й радо-

Нитками квітує душа молода.
Бо серце, що дітям дарує простори,
Не старіє ніколи – воно завжди цвіта.
Вісімдесят – це мудрості квіти,
Що доля у долонях несе.
Хай радість і мир Вам дарують всі діти,
Яких Ви навчали любити усе.
Живіть ще довго у світлі й пошані,
Хай квіти цвітуть у руках знов і знов.
Бо в серці виховательки пані Євдокії
Живе вічна доброта і любов.

сті, а вдячність її вихованців буде най-
кращою нагородою.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Арадська філія відсвяткувала Міжнародний день рідної мови

Арадська філія 20 лютого відзначила Міжнародний день рідної мови, організувавши захід, присвячений просуванню та збереженню української мови серед молодого покоління.

Захід координувала Анна Ганціг, викладачка української мови, яка розповіла учням про важливість рідної української мови як фундаментального елементу культурної ідентичності, традицій та духовної спадкоємності української громади в Румунії.

З цієї нагоди учні підготували художню програму, декламуючи вірші українською мовою, презентуючи творчі моменти. Вони висловили свою прихильність до рідної української мови через різноманітні художні заходи, такі як малювання, декламація віршів та тематичні представлення, демонструючи талант, залученість та повагу до успадкованих культурних цінностей.

День рідної мови на Мараморощині

У період з 20 по 23 лютого Марамороська філія Союзу українців Румунії у партнерстві з місцевими організаціями Союзу в Полянах, Кривому, Вишівській Красні та Бістрі організувала низку заходів, присвячених Дню рідної мови.

Ці заходи мали на меті просування та популяризацію української мови, зміцнення мовної та культурної ідентичності учнів, а також розвиток навичок читання, письма та правильної комунікації на рідній українській мові. Водночас заходи були спрямовані на стимулювання інтересу до української абетки та усвідомлення її ролі як основи мови та національної ідентичності.

Програми включали виховні та інтерактивні заходи, тематичні майстерні, представлення, публічні читання та культурні заходи, завдяки яким учні мали можливість продемонструвати свої знання та прихильність до рідної мови. Участь викладачів суттєво сприяла успішному проведенню заходів, забезпечуючи цілісний та мотивуючий освітній контекст.

У заходах взяли участь близько 200 учасників, учнів, викладачів, членів та співробітників Союзу українців Румунії, які беруть активну участь у реалізації програми.

«Міжнародний день рідної мови» відзначили у Сучавському повіті шкільними заходами

З нагоди Міжнародного дня рідної мови, який щорічно відзначається 21 лютого, у багатьох навчальних закладах Сучавського повіту, де відбувається навчання рідною українською мовою, були організовані виховні заходи, покликані підкреслити важливість збереження та просування мовної та культурної ідентичності.

У школі с. Палтіну учні під керівництвом вчительки Константини Бурсук провели практичні заняття з вирізання, розфарбовування, склеювання та створення тематичних колажів. Діти проявили особливу зацікавленість і креативність, кожна робота відображала любов до рідної мови та бажання відзначити її в художній формі.

У Середній школі «Петру Мушат» у місті Серет під керівництвом вчительки Мірабели Карп'як учні реалізували пазл, який ілюстрував карту України, що гармонійно поєднало гру з навчанням та закріпленням знань про український культурний простір.

Учні школи Арджела разом із вчителькою Чераселою Чорней відзначили цей день створенням плакатів, афіш та малюнків, сповнених кольорів та оригі-

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ВЗЯВ УЧАСТЬ У СВЯТКУВАННІ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ РІДНОЇ МОВИ В КЛУЖІ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, разом із колегами з Ради СУР, взяв участь 21 лютого у святкуванні Міжнародного дня рідної мови, організованому заступником голови СУР та керівником Клузької філії Іваном Гербілем у залі Шекспіра філологічного факультету Університету імені Бабеша-Бойяї. Захід став нагодою підкреслити значення рідної мови як ключового елементу культурної ідентичності та безперервності української спільноти в Румунії.

У своїй промові Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що рідна мова є душею нації, супроводжуючи людину від перших слів у родині до навчання, молитви та суспільного життя. Він підкреслив, що Міжнародний день рідної мови є святом для всіх, хто цінує власну ідентичність, і сприяє відзначенню мовного різноманіття у душі поваги та солідарності.

Депутат висловив вдячність Клузькій філії СУР, родині Гербіл та всім, хто долучився до організації заходу, за послідовну роботу з розвитку української освіти та культури у самому серці Румунії. Він нагадав про особистий зв'язок із Клуж-Напокою, де під час студентських років разом із іншими представниками української громади було засновано Клузьку філію СУР, яка з невеликих починань виросла у важливий осередок культурного та освітнього життя регіону.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив на міжнародному значенні підтримки національних мов і відзначив приклад Румунії як держави, що створює ефективні умови для збереження рідних мов національних меншин. Він підкреслив, що Союз українців Румунії активно просуває цей досвід на міжнародному рівні, зокрема через Світовий Конгрес Українців, і нагадав про проведення в 2024 році в Бухаресті Саміту лідерів СКУ та міжнародне визнання румунської моделі захисту прав національних меншин.

Голова СУР зазначив, що правові та інституційні механізми не матимуть ефекту без щирого прагнення громад зберігати та розвивати власну мову, закликавши молодь цінувати й активно користуватися українською мовою як невід'ємною частиною культурної ідентичності. Він також підкреслив, що українська мова є символом стійкості, послідовності та мужності народу у захисті культури, свободи та традицій.

У межах заходу Микола-Мирослав Петрецький вручив ювілейні плакетки доценту, доктору наук Рарешу Молдовану, декану філологічного факультету Університету імені Бабеша-Бойяї в Клуж-Напоці, та редакторці дитячого журналу «Дзвоник» Ользі Сенишин, виданого СУР, з нагоди 35-річчя заснування Союзу українців Румунії. Відзнаки стали виявом вдячності за постійну підтримку СУР та Клузької філії, вагомий внесок у розвиток української мови і культури та багаторічну участь в освітніх і культурних проектах громади.

На завершення він подякував організаторам і учасникам заходу та запевнив, що Союз українців Румунії й надалі сприятиме ініціативам з розвитку рідної мови, освіти та культурної ідентичності на благо української громади та багатоманітності Румунії.

нальності. Завдяки своєму ентузіазму та активній участі вони підкреслили важливу роль рідної мови у формуванні особистої ідентичності та збереженні культурних традицій.

У школі с. Лупчина діти під керівництвом вчительки Юліани Зебреньук присвятили свою діяльність видатній постаті української літератури Лесі Українці. Проект, реалізований учнями, включав вірші та образи, натхненні творчістю письменниці, продемонструвавши художню чутливість та повагу до українських культурних цінностей.

Завдяки цим різноманітним і творчим заходам школи Сучавського повіту перетворили Міжнародний день рідної мови на справжнє свято ідентичності, культури та освіти, підкресливши важливість передачі рідної мови новим поколінням.

«Міжнародний день рідної мови» відзначений у Тіміському повіті

Щороку в лютому етнічні спільноти Румунії відзначають «Міжнародний день рідної мови» з метою популяризації, збереження та захисту мов, якими розмовляють народи світу. У Румунії, де культурне та мовне різноманіття є визначальною рисою суспільства, цей день став нагодою для підтвердження цінності мов національних меншин, зокрема української мови, яка є невід'ємною частиною культурної спадщини Румунії.

З цієї нагоди навчальні заклади Тіміського повіту організували заходи, присвячені «Міжнародному дню рідної мови». Заходи включали художні висту-

пи, декламацію віршів та виконання пісень українською мовою, творчі майстерні, представлення про традиції та народні костюми, вправи на словниковий запас та інтерактивні заходи, покликані підкреслити важливість збереження та розвитку рідної української мови.

Шкільні заклади в Тіміському повіті, де вивчають рідну українську мову, а також вчителі, які взяли участь у цьому проєкті, ініційованому Тіміською філією Союзу українців Румунії, – це Віолета Манзур з Теоретичного ліцею «Юлія Хашдеу» в Лугожі, Мар'яна Кубаш зі шкіл в Петроаса-Маре та Бетхаузі, Іон Смечкаш разом з директором школи Іонелом Петрею з Бирни та Аделіна Грездак з гімназії Бетхаузі.

У школі села Штюка вчителі української мови Міоара Чінар, Марія Головчук та Марія Бежера з Драгомірешт також провели заходи на цю тему. Список продовжують Габріель Білан, директор школи в Дарові Доріна Стан, Микола Корништан із школи у Варіаші, Іляна Гава із школи в Банлоку та Анна Грінь із школи в Машлоці.

Свято відзначили також групи дошкільнят з дитячого садка у Штюці під керівництвом Марії Оня, Маріани Брашовяну, а також діти з дитячого садка в Драгомірештах, під керівництвом Іоани Турчин. Також дошкільнята з дитячого садка в Петроаса-Маре під керівництвом Ліліани Гопоти, дитячого садка в Лугожі під керівництвом виховательки Аделіни Бобік та українського відділення дитячого садка № 29 в Тімішоарі під керівництвом вихователок Іонели Квашук та Ольги Бахнат також відзначили цей день.

(Продовження на 15 стор.)

Союз українців Румунії: 14 пам'ятних та солідарних заходів у 14 повітах

(Продовження із 6 стор.)

надали Румунія та СУР, а також способи підтримки України як окремими особами, так і невеликими групами через перевірені джерела.

Андрея Мірела Мирза подала додаткову інформацію про фейкові новини та дезінформацію, що є актуальним і поширеним явищем у наш час. Вона розповіла про різні методи виявлення фейкових новин і представила кілька достовірних джерел, щоб

молоді люди були в курсі останніх подробиць ситуації в Україні.

Після представлення та перегляду короткого документального фільму на цю ж тему відбулися вільні дискусії про конфлікт. Присутні висловили свою думку та занепокоєння. Студенти, які вивчають психологію в Університеті Орадя, виступили з яскравими історіями, почутими безпосередньо від жертв війни, та обговорили вплив таких подій на психіку людини. Наприкінці відбулася хвилина мовчання, присвячена 1,8 мільйонам жертв.

Чотири роки війни – дебати на телеканалі TVR Тімішоара з представницями СУР Тіміш

24 лютого представниця Тіміської філії Союзу українців Румунії знову була в центрі уваги в програмі «Регіональні Новини», що транслювалася по телеканалі TVR Тімішоара. Марія Сабо-Кондрей, голова філії та Ольга Бахнат, викладачка, біженка з України, відповіли на запитання, поставлені модераторкою Рамоною Борошович.

Головною темою випуску були «4 роки від вторгнення Росії в Україну», а також еволюція сприйняття громадської думки в Румунії щодо біженців у контексті соціальних, економічних і політичних змін на регіональному рівні.

У програмі було проаналізовано, як змінився профіль тих, хто залишився в Румунії: хто були біженцями в 2022 році – переважно жінки з дітьми та люди

похилого віку, які перебували в надзвичайних ситуаціях – і хто є тими, хто все ще проживає тут у 2026 році, враховуючи, що багато біженців вже інтегрувалися професійно та соціально, мають більш стабільний статус та перспективи в середньо- або довгостроковій перспективі.

Яскравим прикладом є Ольга Бахнат, яка, крім того, що є студенткою Західного університету в Тімішоарі, змогла атестувати свої знання і працює вихователем у відділенні української мови в дитячому садку з групою продовженого дня № 29 в Тімішоарі.

Важливим пунктом обговорення стали дані щодо реальної інтеграції біженців: скільки з них мають роботу, постійне житло, а також доступ до освіти та медичних послуг. З цієї нагоди голова Тіміської філії СУР підкреслила роль Союзу, який організовує численні культурні заходи, в яких беруть участь біженці з України, а також підтримку, надану при заснуванні нових груп з вивчення української мови, що є безперервним процесом, який починається ще на дошкільному рівні.

Також вона підкреслила, що разом з біженцями ми утворюємо велику родину, доказом чого є їхня інтеграція в нашу громаду та створення справжнього почуття приналежності, ґрунтованого на солідарності, взаємній підтримці та повазі.

Участь представниць Тіміської філії Союзу українців Румунії в цій серії програми «Регіональні новини» надала глядачам актуальне та збалансоване уявлення про реальність українських біженців на заході країни через чотири роки після початку війни, підтверджуючи важливість солідарності та постійної залученості місцевої громади.

У Констанці

У рамках глобальної кампанії «Stand with Ukraine», ініційованої Світовим Конгресом Українців, представництво Союзу українців Румунії в Констанці організувало 24 лютого публічну церемонію покладання квітів, присвячену чотирьом рокам від початку широкомасштабної агресії проти України.

Захід відбувся біля Стовпа/Символу миру (пам'ятника, присвяченого національним меншинам у Констанці) у районі Музейного комплексу природничих наук (Дельфінарій). Обране місце має символічне значення, оскільки є простором різноманітності, діалогу та мирного співіснування між громадами.

У церемонії взяли участь члени української громади Констанци, які передали чіткий сигнал солідарності, єдності та підтримки українському народу. Це був момент мовчання та роздумів, присвячений пам'яті жертв війни та всіх, хто страждає від конфлікту.

Чотири роки опору та солідарності

24 лютого в приміщенні місцевої організації Союзу українців Румунії с. Вінга відбувся захід пам'яті та солідарності, присвячений чотирьом рокам від початку повномасштабної війни Росії проти України, чотирьом рокам, позначеним опором, мужністю та боротьбою за свободу. Захід був організований Арадською філією СУР.

У заході взяли участь українські біженці з України, члени української громади у Вінзі, а також тимчасовий голова Арадської філії СУР Дмитро Стулянек. Їхня присутність надала заходу характеру єдності та солідарності.

Під час зустрічі тимчасовий голова виступив з промовою про важливість постійної підтримки тих, хто постраждав від війни, підкресливши необхідність солідарності, моральної підтримки та постійної участі в захисті цінностей свободи та гідності. Захід включав хвилину мовчання в пам'ять про тих, хто загинув на фронті, а також пролунали слова вдячності та підтримки тим, хто продовжує захищати Україну від агресії Російської Федерації.

Подія продовжилася зворушливими свідченнями присутніх українських біженців, які поділилися страж-

даннями, спричиненими розлукою з близькими, що залишилися в країні, щоб захищати батьківщину. Їхні розповіді висвітлювали людську драму війни та внутрішню силу тих, хто зберігає надію серед випробувань.

На знак поваги та вдячності учасники подалися до православної церкви у Вінзі, де запалили свічки в пам'ять про тих, хто загинув на полі бою. Потім вони прочитали молитви за героїв та родини, які залишилися в зонах, уражених конфліктом, у глибокому жесті спільності та віри.

Захід відбувся під егідою глобальної кампанії «Stand with Ukraine», підтверджуючи безумовну підтримку української громади в Румунії та зобов'язання залишатися об'єднаною, солідарною та гідною перед обличчям страждань і несправедливості.

«Війна за кордоном – наслідки, причини та думки серед румунсько-українських учнів та студентів»

26 лютого у Будинку культури українців у Тімішоарі відбувся захід, координований журналісткою Тіміської філії СУР Міхаелою Бумбук, під назвою «Війна за кордоном – наслідки, причини та думки серед румунсько-українських учнів та студентів», інтерактивна дискусія, присвячена молодому поколінню.

Захід зібрав учнів, студентів, викладачів та членів місцевих організацій СУР Тімішоари та Джіроку. На запрошення відгукнулися кілька молодих людей з Технологічного ліцею автомобільного транспорту в Тімішоарі, навчального закладу, в якому навчаються учні з України, у супроводі викладача Мануели Опрія. Вони поділилися своїми досвідом та прямими поглядами на реалії життя в умовах конфлікту.

Захід складався з відкритої дискусії, під час якої молоді румуни та українці з обох боків кордону переглянули тематичні репортажі, прочитали публікації Союзу українців Румунії та обговорили емоційний вплив, який відчуває нове покоління. Дискусії доповнив виступ молодого чоловіка з сусідньої країни, який прибув близько чотирьох років тому до міста на березі Беги і сьогодні є студентом Західного університету в Тімішоарі.

Метою зустрічі було створення відкритого простору для спілкування, де учасники могли висловити свої думки, побоювання чи сподівання і, не в останню чергу, поміркувати над важливою роллю молоді у просуванні миру, солідарності та міжкультурної співпраці.

Захід завершився в атмосфері солідарності та надії, зміцнивши відносини між молоддю румунської та української громад у Тімішоарі та підтверджуючи роль діалогу як важливого інструменту в подоланні сучасних викликів, що постійно просувається та підтримується Союзом українців Румунії.

Джерело: www.uur.ro

«Почало на весну да воскресати, а горбочки витавати!» (II)

У березні деякі слов'яни та інші культурно близькі до українців народи зберегли обряди взаємних вітань із початком весни. Так, 1 березня болгари відзначають свято **Баби Марти**, а румуни й молдовани – **Мерцішор**. При цьому вони дарують одне одному букетики квітів або китички із червоно-білих ниток. Таку прикрасу-оберіг носять поверх одягу протягом всього місяця.

Останні вважалися віддавна боголюбними, бо селилися поруч з людьми. Вірять: якщо лелека звив гніздо на клуні чи хаті – «то він має принести господарям щастя, адже гніздиться лише біля добрих людей». А от той, хто руйнує кубло – «у того згорить хата»!

Та найбільше чекали на ластівок, які приносили на своїх крилах весняне літечко. Старші жінки, запримітивши птаху, брали по грудочці землі, кидали на грядку, приповідаючи: *«Кріп сію, кріп сію!»*. І на тому місці має неодмінно зійти ця необхідна в господарстві рослина. В музичному фольклорі про пташок збереглася веснянка.

Згодом обряд «зустрічі птахів» об'єднався з «накликанням весни» на весняне рівнодення, 20 березня, яке українці називали **Сорок Святих**. За народними переконаннями, цього дня із вирію повертаються сорок видів пернатих, а сорока бере сорок різочок, щоб змостити собі гніздо. Тому жінки випікали сорок «птичок», розносили їх по хатах та роздавали дітям – *«щоб гуси неслися, щоб яйця не псувалися і щоб гусенята плодилися»*. Із цими «жайворонками» діти вибігали на галявини, вилазили на дерева, паркани та кликали весну:

*«Вилети, гулю, горою,
Винеси літо із собою!»*

А на Півдні України дітлахи із «пташками» бігли на баштан і вмовляли його дати добрий урожай: *«Хай на кожній огудині зав'яжеться по сорок гарбузів, кавунів і диньок!»*.

Також саме на Сорок Святих у багатьох місцевостях молодь розпочинала саме ті весняні співи, ігри й водіння танків, про які ми вже говорили.

25 березня відзначається **Благовіщення** – третя зустріч весни (після Стрітіння та Сорока Святих). Для українців, як для хліборобів, це свято землі, яку «турбувати» до Благовіщення – великий гріх, бо «земля відпочиває і сили набирається». Саме цього дня Бог благословляє її та «всьяке дихання» і пробуджує всю живину, яка спала в землі: комахи, жаби тощо. Навіть існувало повір'я, що на **Благовіщення** відкривалася земля і з неї виповзали змії, вужі та інші плазуни. Тому і господар намагався випустити на волю свою живину: всіх тварин, пасіку виносив на ганок, навіть, кота й собаку вигонив на подвір'я – «щоб чули весну і самі про себе дбали». А вже після свята можна було розпочинати польові роботи. Проте, залежно від кліматичних особливостей регіону, і весна приходить раніше. Наприклад, у Південному краї, частиною якого є наш Буджак, тепловий період року значно довший, ніж в інших областях України (рання весна і пізня осінь). А тому і землеробством люди починають займатися задовго до Благовіщення.

Цікавою традицією цього дня було топтання рясту – першої весняної рослини. Вірили, що так можна набратися від землі життєвої сили та здоров'я на весь рік! Відшукавши її, треба босими ногами топтати і примовляти такі магічні слова:

*«Топчу-топчу ряст,
Бог здоров'я дасть!
І ще буду топтати,
Щоб на той рік
дівждати!»*

Анастасія Василівна ЄРМАКОВА
Випускниця Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
Кафедра фольклористики;
дослідниця народної культури
Південної Одещини

ВІД ЖАДАННЯ ДО ЩАСЛИВОГО ЗДІЙСНЕННЯ МРІЇ (III)

*(присвячено відкриттю першого українського дитячого садка в
Тіміському повіті)*

На думку Марії Сабо-Кондрей, інвестування в молодь – це інвестиція у власне майбутнє громади. Головною метою якої є збереження культурної спадщини та української ідентичності. Для кожного українця дуже важливо усвідомлювати себе як частину української нації, що ґрунтується на спільних історичних подіях, культурі, мові та духовних цінностях. Підростає покоління української молоді повинно пишатися усіма надбаннями минулого (історія країни, пам'ятники, мистецтво, традиції, знання) і розуміти важливість культурної спадщини у майбутньому. Не менш важливим знанням для наступних поколінь є розуміння української ідентичності – це те, що робить українців унікальними (мова, культура, спільний досвід, цінності). Для кожної молодої людини потрібно розуміти, що культурна спадщина є фундаментом, а ідентичність – самоусвідомленням народу, яке формується на основі цього фундаменту. Саме ці знання потрібно передавати з покоління в покоління і здійснювати становлення справжнього українця під впливом сімейного виховання та на підставі культурно-історичних та освітніх заходів.

Результатом плідної співпраці між Союзом українців Румунії, владою та партнерами, які усвідомили, наскільки важливо інвестувати в освіту та майбутнє дітей, було урочисте відкриття Українського дитячого садка, що відбулося 8 вересня 2025 року в Тімішоарі. Ця подія стала історичним моментом для української громади в Тіміському повіті, символом турботи про майбутнє наших дітей та поваги до української культурної та мовної ідентичності.

На заході були присутні: голова Союзу українців Румунії, депутат Румунського парламенту, лідеру української громади в Румунії Микола-Мирослав Петрецький, заступник префекта повіту Тіміш Деян Попов, заступники генеральних шкільних

інспекторів Тіміського повіту Франциск Галас і Космін Ніколає Ходжя, керівниця відділу урядових стратегій і програм Міхаєла Боран, президентка COREX та заступниця голови Асамблеї європейських регіонів – Тіміської повітової ради Корнелія Елена Мічкой, представниця Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (УВКБ ООН) Камелія Ніцу-Фреціле, інспекторка Відділу меншин та міжетнічних відносин мерії міста Тімішоари Барбара Маккай, керівниця Служба громадської стійкості Дирекції соціальної допомоги Анжела Чупа-Рад, голова Асоціації «Ресурсний центр для міської регенерації» Адріан Міреску, директор Інституту міжкультурних відносин м. Тімішоара Келін Рус, директорка та заступниця директора Тімішоарської гімназійної школи № 2 Оана Пенія та Адіана Попа, а також вчителі, батьки, діти та члени української громади.

Запрошені у своїх промовах відзначали, що мають за честь бути присутніми на такому важливому заході, який відображає велике бажання усіх колег з Тіміської філії Союзу українців Румунії здійснити багаторічну мрію щодо відкриття Українського дитячого садка. До реалізації цієї мети потрібно було пройти складний і довготривалий шлях, який здійснила голова Тіміської філії Союзу українців Румунії Марія Сабо Кондрей. Завдяки її професіоналізму, наполегливості та організаторським здібностям вдалося об'єднати колег, однодумців та скоординувати зусилля всіх партнерів, задіяних до реалізації цього проекту. Символічним став той факт, що відкриття нового дитячого садка планувалося поблизу Української православної церкви та Українського будинку культури. Це мало велику підтримку в усіх українців, які тимчасово проживають у Тімішоарі, а також учнів, які навчаються в закладах вищої та до університетської освіти і мають маленьких братів і сестер.

Микола-Мирослав Петрецький, Марія Сабо Кондрей та усі присутні на урочистому відкритті Українського дитячого садку щиро побажали дошкільнятам та учням на початку нового навчального року щодня крокувати з ентузіазмом, сміливістю та цікавістю, радіти кожному успіху, вчителям – відчувати глибоке задоволення від своєї праці та впливу, який вони мають на майбутні покоління, а батькам – пишатися та радіти успіхам своїх дітей.

Лариса НЕЧАЄВА
професор Національного університету м. Одеса, Україна

Культурна діяльність СУР

(Продовження із 12 стор.)

День рідної мови відзначили в Середній школі у Копачеле

У банатській школі села Копачеле відбувся захід, присвячений вшануванню рідної мови, культурної ідентичності та традиційних цінностей.

Захід відбувся 23 лютого і був організований Караш-Северінською філією СУР у співпраці з школою села Копачеле, зібравши учнів, викладачів та гостей.

Діти підготували особливу художню програму, декламуючи вірші та виконуючи пісні, демонструючи талант, чуйність та повагу до рідної мови. Захід був координований з відданістю та професіоналізмом Світланою Піштою, вихователькою, та Віолетою Яремчук, вчителькою III-IV класів, які керували учнями під час підготовки художніх номерів.

Голова філії, Данієль Басараба, підкреслив важливість збереження рідної мови в родині, школі та громаді:

«Рідна мова – це скарб, який ми носимо в душі і який ми зобов'язані передати наступним поколінням. Таким чином, наші діти вчать поважати свої корені, пізнавати свою ідентичність і пишатися своїми традиціями. Вітаю викладачів за участь і закликаю учнів щодня розмовляти рідною мовою та цінувати її».

Союз українців підтримує та заохочує культурні заходи такого роду, підтверджуючи тим самим свою відданість збереженню української ідентичності та української мови.

День рідної мови у Ботошанах

Рідна мова – це перша мова, перший контакт з лінгвістичною реальністю життя, перше уявлення про навколишній світ за допомогою слів. У цьому контексті Міжнародний день рідної мови був відсвяткований 21 лютого 2026 року українською громадою Ботошанського повіту серією заходів, покликаних розвивати свідомість мовних і культурних традицій.

Перший захід відбувся у школах сіл Міхейлени та Киндешти 18 лютого, де вчителі української мови разом з інспектором з питань української меншини Клаудії Грінчук провели відкриті уроки, на яких говорили про важливість збереження культурної ідентичності через рідну українську мову, про представлення перших слів у свідомості дитини та про необхідність прямого, конкретного підходу до просування рідної української мови в місцевій громаді. Учні, які вивчають українську мову, реалізували та представили проекти, декламували вірші, співали традиційні пісні, розповідали про символи українського фольклору, які також зустрічаються на традиційних сорочках, вишивках і тканинних виробах, на зразках розписних яєць.

Ці зображення є репрезентативними для дітей, і таким чином, за допомогою відкритих освітніх ресурсів та інтерактивних дошок, реалізовано привернення та утримання їхньої уваги за допомогою різних зображень та аудіоматеріалів, покликаних мотивувати учнів до вивчення рідної мови.

25 лютого в приміщенні Ботошанської філії СУР відбулося святкування Міжнародного дня рідної мови в рамках зустрічі між поколіннями. У цьому контексті були прочитані та продеklamовані вірші, були уроки про звичаї громади на початку весни, вивчені пісні рідною мовою, обговорені символи, зв'язок між дитиною та сім'єю, важливість збереження рідної мови. Наймолодшим учасником був 5-річний Нектарій Касіан Грінчук, а найстаршим – 70-річний голова Ботошанської філії Віктор Семчук. Голова філії представив молоді інформацію про те, як він разом із членами місцевої громади заснував у повіті організацію СУР, а також коротко розповів про діяльність, організовану протягом 35 років.

Також Віктор Семчук говорив про ідею єдності як життєво важливу для громади в контексті складних часів, які ми переживаємо. Він також нагадав, що

пам'ять про коріння та почуття приналежності до Союзу українців Румунії, який часто сприймається як друга родина, залишаються важливими орієнтирами. Постійною присутністю поруч із громадою у важливі моменти та послідовною підтримкою соціальних, культурних та розвиткових заходів і проектів Союз підтверджує свою роль у підтримці та згуртуванні членів української громади.

Захід був організований шкільним інспектором для української меншини у співпраці з головою Віктором Семчуком, а спеціальним гостем була Родіка Джуранюк, місцева народна майстриня, яка розповіла про те, як їй вдалося зберегти звичаї, отримані у спадок від бабусь і дідусів. Водночас вона розповіла молоді про те, як протягом свого життя як учениця і вчителька ставилася до просування цих традицій, і організувала майстерні для нових поколінь.

Завершення зустрічі ознаменувало виступ ансамблю Ботошанської філії, який представив особливу художню програму, присвячену Дню рідної мови.

Конкурс мирських і релігійних пісень в українців Сату-Маре

25 лютого в приміщенні місцевої організації села Мікула Союзу українців Румунії, Сату-Марської філії, відбувся «Конкурс мирських і релігійних пісень українців Сату-Марського повіту», захід, присвячений святкуванню рідної української мови через музику і традиції. Захід зібрав, а також членів вокального гурту «Голоси Мікули».

Разом з учасниками були Ірина Люба Горват, голова Сату-Марської філії СУР, Василь Бучута, голова місцевої організації Мікули, а також батьки та члени громади, які з хвилюванням і гордістю підтримували еволюції молодих артистів.

Конкурс є частиною серії культурних ініціатив, що проводяться Сату-Марською філією СУР з метою просування української мови, традицій та духовних цінностей громади як у світській, так і в релігійній сфері. Захід включав виконання традиційних українських пісень, піснеспівів, церковних гімнів та інших музичних творів, що мають сильне ідентичне значення.

На сцену вийшли талановиті діти та молодь, які вирішили нести далі музичну та духовну спадщину, передану з покоління в покоління. Учасники брали участь у різних номінаціях, таких як сольний вокал, вокальний або інструментальний ансамбль, а їхні виступи оцінювало журі у складі викладачів Моніки Штеф, Джулії Бузгау та Адріани Бежери Горват.

Критерії оцінювання стосувалися інтонації, автентичності репертуару, художньої виразності та носіння традиційного костюма. Наприкінці всі учасники були нагороджені дипломами та грошовими призами в знак вдячності за участь і талант.

У Галаці українською поезією та піснями

З нагоди Міжнародного дня рідної української мови, Галацька філія Союзу українців Румунії організувала 21 лютого культурний захід, присвячений красі, силі та цінності української мови. Захід відбувся в ліцеї мистецтв «Дімітріє Куклін» у Галаці та зібрав членів української громади, а також дітей і молодь з хору «Ясниця», які поезією та піснею передавали свою любов до рідної української мови та традицій.

Програма розпочалася з літературної композиції «Рідне слово», в рамках якої наймолодші учасниці прочитали вірші, присвячені українській мові, мові душі, родини та ідентичності. Музичні номери підкреслили важливість збереження та розвитку рідної української мови як необхідного елементу культурної спадкоємності. Солостка Віра Куницька подарувала особливо чутливий момент, виконавши пісню «В мене сині оченята» на слова і музику Наталії Май.

Далі Віра Куницька та Анна Селезньова виконали

пісню «Потрібно мову знати» на слова Наталії Ріцко та музику Ірини Сваріцевич, підкресливши важливість знання та поваги до рідної мови.

Ще один зворушливий момент підтримала солістка Софія Данилик, яка виконала пісню «Наша мова колискова» на слова і музику Оксани Сенік, згадуючи рідну мову як теплий голос дитинства і наших коренів. Атмосферу єдності та солідарності підкреслив виступ хору з піснею «Ми ніколи не зречемося рідної мови» на слова та музику Олександра Пономарьова.

Також в рамках заходу відбулася відеопрезентація «Співає моє серце про Україну», яка висвітлює культурно-мистецьку діяльність та громадську активність членів хору та української громади в Галаці.

Констанца – «Українська мова – берегиня нашого вогнища»

19 лютого представництво Союзу українців Румунії в Констанці організувало захід «Українська мова, берегиня нашого вогнища», який відбувся у формі інтерактивної зустрічі, присвяченої святкуванню Міжнародного дня рідної мови. Захід відбувся в приміщенні українського дитячого садка «Synergy» в Констанці та зібрав дошкільнят з сімей українських біженців у місті, які спілкуються українською мовою.

Захід був присвячений дітям, поколінню, яке продовжує традиції ідентичності, і пройшов у теплій і дружній атмосфері, яку щодня створює директор закладу Роман Пронін разом із виховательками Лариною Короленко та Оленою Волченко і всім педагогічним колективом. Разом вони надають малюкам не тільки освіту, а й простір безпеки, врівноваженості та радості дитинства.

Члени представництва СУР у Констанці Доріна Попеску та Надія Весніна поспілкувалися з дітьми про красу рідної української мови та про важливість її знання і правильного вживання. У мові, адаптованій до їхнього віку, діти дізналися, що рідна мова – це більше, ніж засіб спілкування: це спадщина, отримана від родини, живий зв'язок із предками та орієнтир ідентичності, який супроводжує їх, куди б вони не пішли. Також йшлося про роль української мови як мосту, що з'єднує їх із країною, з якої деякі з них були змушені тимчасово виїхати, а також як засобу самоствердження власної особистості.

Наприкінці зустрічі діти отримали символічні подарунки, такі як кольорові олівці, зошити, календарі, листівки, квіти та солодощі, покликані стимулювати їхню уяву та надихнути їх висловити через малюнки та кольори свою любов до рідної мови. Відвертий і щирий діалог торкнувся таких тем, як роль матері в сім'ї, цінності, що передаються з покоління в покоління, повага до різноманітності та толерантність до оточуючих, підкреслюючи, що збереження ідентичності йде рука в руку з відкритістю до інших культур.

«Конкурс декламації української поезії» у Тульчанській філії

13 лютого у приміщенні Тульчанської філії Союзу українців Румунії з великим хвилюванням і відповідальністю відбувся «Конкурс декламації української поезії», присвячений Дню рідної мови. Захід мав на меті просування рідної мови, культурних цінностей і, водночас, національної ідентичності.

Захід зібрав учнів шкіл з Леті, Сфинту Георге та Крішана, які чутливо та виразно продеklamували твори українських поетів, а також вірші, адаптовані до віку учасників.

Учасники продемонстрували не тільки талант і художню чутливість, а й прихильність до традицій і духовної спадщини українського народу. Журі високо оцінило автентичність інтерпретацій, дикцію, виразність і здатність передати поетичний задум.

Тульчанська філія СУР передає подяку координаторам Доріні Максим, Йону Максиму, Адріані Кон-

Леся Українка – від страждання до світа

Леся Українка – одна з найяскравіших і найсильніших постатей української літератури, символ духовної мужності, незламності та глибокої любові до свободи. Її життя і творчість стали прикладом того, як сила духу може перемогти навіть найважчі випробування. Попри тривалу хворобу, що супроводжувала її з дитинства, поетеса зуміла створити твори виняткової художньої сили, у яких поєдналися ніжна ліричність, глибока філософія та прагнення до справедливості й гідності. Її слово надихає покоління читачів, нагадуючи про цінність внутрішньої свободи, сили волі та віри в людину. Саме тому поетеса Лесі Українки й сьогодні залишається живим джерелом натхнення для молоді, відкриваючи перед нею світ високих духовних і культурних ідеалів.

19 лютого, у гімназійної школи Балківців, відбувся літературний захід «Леся Українка в душах дітей» – подія, присвячена вшануванню творчості видатної української письменниці Лесі Українки. Захід координували вчительки Анка Штубіану та Діана Фрасенюк, об'єднавши учнів і педагогів в атмосфері справжнього культурного свята.

Метою заходу було популяризувати культурні й літературні цінності Лесі Українки серед учнів, розвивати інтерес до читання й мистецтва, а також виховувати дух солідарності через участь у благодійних акціях.

В організації та проведенні події взяли участь учні II, III, VI та VII класів гімназійної школи Балківців, а також VI класу Гімназійної школи Негостина. Тематичний декор, традиційні вишиванки, одягнені з гордістю, та щирі усмішки дітей створили святкову атмосферу, сповнену емоцій і художньої чутливості.

Свято розпочалося мистецькою програмою, до якої увійшло виконання пісень «На зеленому горбочку» та «Давня весна» на слова поетеси, а також декламація поезій «Надія», «Тиша морська» і «Як дитиною було». Літературно-мистецькі моменти засвідчили талант, зацікавленість і повагу дітей до творчості письменниці, подарувавши присутнім хвилини справжнього захоплення.

Центральним елементом заходу став конкурс «Що знають учні про Лесю Українку», який модерували та оцінювали учні VII класу. Учасники – шестикласники обох навчальних закладів – продемонстрували ґрунтовні знання та здоровий дух суперництва, впевнено відповідаючи на запитання. Конкурс вирізнявся динамічністю та чесною грою, ставши водночас цінним засобом самооцінювання і захопливим видовищем для глядачів.

У другій частині заходу було організовано благодійний ярмарок іграшок, а зібрані кошти передано на підтримку хворої дитини за сприяння асоціації «Uniti pentru a ajuta». Щирий і великодушний жест учнів, які дарували й купували іграшки в дусі солідарності, надав події глибокого гуманітарного змісту.

Наприкінці класи, залучені до проекту, отримали дипломи в рамці як знак вдячності та пам'яті про цю особливу культурну подію, а всі учасники були відзначені солодощами.

Захід чітко окреслив свої завдання: допомогти учням відкрити для себе творчість Лесі Українки як визначного явища української літератури, розвивати пізнавальні здібності в мотивуючому середовищі, а також навчитися цінувати справжні духовні цінності й проявляти емпатію до ближніх. Під час мистецьких виступів і тематичного конкурсу діти вдосконалювали навички вільного та виразного мовлення українською літературною мовою, зміцнювали пам'ять – важливий чинник успішного навчання – і творчо розкривали свої здібності. Активна участь у благодійній акції засвідчила їхню готовність до взаємодопомоги та прагнення збагачувати свій культурний і духовний світ. Подібні заходи сприяють не лише інтелектуальному розвитку учнів, а й формуванню їхньої чутливості, виховуючи емпатію та дух солідарності.

Народжена 25 лютого 1871 року в місті Новоград-Волинський (нині Україна) в освітній родині, Леся Українка – справжнє ім'я Лариса Косач – ще з дитинства виявляла виняткову чутливість і глибокий розум. У дев'ятирічному віці їй діагностували туберкульоз кісток – хворобу, що супроводжувала її все життя, приносячи роки болю й лікування на різних європейських курортах. Попри фізичні страждання й обмеження, вона продовжувала навчатися, писати й творити з надзвичайною внутрішньою силою.

За своє коротке життя – лише 42 роки – вона залишила українській літературі неоціненну спадщину: поезії, драматичні поеми, п'єси та переклади, що утвердили її як одну з найпотужніших постатей національної культури. Її творчість відображає боротьбу за свободу, гідність і вірність ідеалам, а її слово й сьогодні звучить актуально й проникливо.

Через знайомство з творчістю та життєвим шляхом Лесі Українки учні усвідомили, що страждання може перетворитися на світло, а емоція, народжена в поезії, здатна продовжитися в добрих справах. Школа покликана формувати не лише освічені розуми, а й чутливі серця, здатні до співпереживання й солідарності. Саме так діти вчаться дивитися ширше на власні турботи та розуміти, що справжня цінність знань розкривається тоді, коли вона поєднана з добротою та активною участю в житті інших.

Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня: RCR PRINT, Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614